ANUL I No 73 — 6 PAGINI 2 LEI — 11 — Luni 13 Octombrie 1941

Basarabia

Ziarul nouei vieţi româneşti

Redacţia din Bucureşti Bulevardul Lascăr Catargiu, 31 Tel. 2.62.45 | Abonamente: Un an 500 lei, 6 luni 250 lei, P-tru instituţii 1000 lei | Redacţia din Chişinău: Strada Mihail Eminescu, 19 Telefon 302

Lupta României

După nimicirea armatelor mareşalului Budienny şi încercuirea grosului forţelor comandate în sectorul central al frontului de mareşalul Timocenko, războiul împotriva Uniunii Sovietice a intrat în faza finală. Operaţiunile cari vor urma uriaşelor bătălii angajate azi, vor fi operaţiuni de lichidare a rezistenţelor izolate şi de curăţire a terenului. Ele nu vor cere nici timp îndelungat şi nici sacrificii.

In mai puţin de patru luni de zile forţa Rusiei comuniste a fost sdrobită. Germania şi aliaţii ei au înfăptuit o operă de o importanţă covârşitoare, o operă care va constitui, fără îndoială, temelia erei de pace şi ordine care se deschide astăzi Continentului. Prin victoria lor, ameninţările şi presiunea exercitată de regimul comunist timp de două decenii asupra Europei, au fost spulberate.

Cât de aşteptată a fost această uriaşă acţiune de apărare a civilizaţiei împotriva duşmanilor ei sovietici, a dovedit-o de mult promptitudinea cu care majoritatea naţiunilor europene s'au alăturat Germaniei.

Niciodată solidaritatea statelor continentale nu s'a afirmat mai categoric ca în acest războiu. Umăr lângă umăr, soldaţii Europei au purces în ziua de 22 Iunie 1941 în cel mai temerar marş din câte a cunoscut istoria. Avântul lor combativ a nimicit într'un timp record o forţă mult superioară, o putere de proporţii gigantice, cu resurse infinite şi cu teritorii a căror vastitate înspăimântă.

Intre ei, soldatul român şi-a afirmat din primul ceas, prezenţa.

Operând în partea sudică a frontului, armatelor Mareşalului Antonescu le-a revenit sarcina să înfrângă rezistenţa sovietică într'un sector pe care Ruşii îl organizaseră în linişte pentru o apărare îndelungată. Atât în Basarabia cât şi dincolo de Nistru, trupele noastre n'au avut numai misiunea să alunge un inamic superior ca număr şi ca dotaţie din poziţiile în care se organizase, dar, în acelaş timp, să sfarme, una după alta, numeroasele încercări ale Ruşilor de a recâştiga prin contraofensive disperate un teren care în planul lor general avea o importanţă capitală.

Spiritul de jertfă al ostaşului român şi tenacitatea lui neegalată, au biruit însă pretutindeni.

Armatele mareşalului Antonescu au cooperat în excelente condiţiuni cu celelalte armate aliate. In presa europeană apar numeroase articole în care contribuţia României în războiul contra bolşevismului este subliniată cu entuziasm. Insuşi Fûherul Adolf Hitler în ultimul său discurs a vorbit cu căldură despre eroismul românesc şi despre modul desăvârşit în care soldatul nostru şi-a îndeplinit misiunea ce i-a fost încredinţată.

România, prin jertfa ostaşilor ei a asigurat reuşita planului de luptă conceput de conducătorul Reichului german. Contribuind la nimicirea puterilor întunecate ale bolşevismului ea a urmat nu numai linia unei străvechi tradiţii Voevodale, dar şi-a făcut şi datoria pe care, ca ţară creştină o avea faţă de Cruce şi ca popor civilizat, faţă de civilizaţie. In acelaş timp România şi-a asigurat propria-i securitate. Duşmănia de veacuri a vecinului dela răsărit este lichidată.

Teritoriile româneşti răpite prin silnicie sunt astăzi realipite şi milioane de români căzuţi în diferite perioade ale istoriei noastre într'o captivitate dureroasă, şi-au recăpătat libertatea.

Cu forţele reîntregite, România de azi şi-a consacrat în sfârşit, prin sângele dăruit pe câmpul de luptă, dreptul ei la viaţa cea nouă care înmugureşte acum pe tot cuprinsul isbăvitei Europe...

PUBLICUL TREBUE SĂ COLABOREZE CU NĂZUINŢELE CONDUCĂTORULUI STATULUI

Rezultatele inspecţiei, pe care insuşi d. Mareşal Antonescu, Conducătorul Statului, a făcut-o pe piaţa alimentară a Capitalei, se observă din ce în ce mai mult. După hotăririle luate de guvern pentru stăvilirea speculei, internarea speculanţilor, înlesnirea transporturilor, sporirea salariilor şi pensiilor, îngheţarea preţurilor, reglementarea chiriilor etc., — se trece imediat la punerea lor în aplicare.

D. Mareşal a hotărit să se aducă în cel mai scurt timp în Capitală mari cantităţi de fasole, ceapă, cartofi, varză şi alte produse alimentare ce se vor vinde cu preţuri sub cele maximale; iar ulterior se vor aduce cantităţi masive de păsări, fructe, ouă, etc., ce se vor putea cumpăra în aceleaşi condiţiuni de preţ.

Eri, printr'un comunicat, primăria Capitalei a invitat populaţia să-şi facă numai aprovizionările zilnice, deoarece zilele următoare se va începe distribuirea alimentelor. Ţinem să subliniem, că una dintre pricinile anevoioasei aprovizionări şi a urcării preţurilor a fost şi îngrămădirea cumpărătorilor cuprinşi de panică. Conducerea Statului dându-le cuvântul ei de asigurare, populaţia să reintre în normal şi să fie liniştită, căci aceasta e spre binele ei.

Vinderea unor mari cantităţi de alimente sub preţul maximal e într'adevăr o măsură înţeleaptă şi binevenită. Ea arată că urcarea preţurilor nu era justificată, din moment ce o altă iniţiativă poate să vândă chiar sub preţul maximal. Pe deoparte dă lovitura de graţie speculanţilor, iar pe de alta aduce un serviciu imens populaţiei, scoţând-o din panica alimentată de agenţii speculei şi redându-i încrederea în ziua de mâine.

Cetăţeanul constată cu profundă bucurie, că la vreme de nevoie are în Stat un sprijin solid şi un părinte plin de grijă. Acest părinte nu-l lasă în ghiarele desnădejdiei, pradă profitorilor de ocazie şi pescuitorilor în apă tulbure.

Urmând hotărîrea Conducătorului Statului, aceeaşi iniţiativă trebue să se pună în aplicare în toate părţile ţării. Ofensiva luată pe acest front trebue să fie generală şi bine susţinută, pentru ca victoria să nu întârzieze şi ea să întregească biruinţa cea mare obţinută cu jertfă de sânge şi de vieţi în războiu.

Sârguinţa autorităţilor este în măsură să izbească în frunte opera speculanţilor şi să uşureze cu mult condiţiunile de trai. Dar pentru buna ei reuşită mai este necesar ceva. Este necesară asocierea cinstită şi disciplinată a publicului consumator, care are principala datorie să colaboreze cu iniţiativa oficială la sabotarea speculei.

Increderea şi disciplina populaţiei asigură succesul măsurilor luate de guvern pentru toată ţara. Apelăm, deci, la publicul consumator de pretutindeni, ca să înţeleagă cum se cuvine năzuinţele şi sforţările Conducerii Statului. De această înţelegere depinde însăşi bunul nostru trai, pe care Mareşalul Conducător se trudeşte atât de mult să ni-l asigure.

ISBÂNDA TINERETULUI

Entuziasmul şi neprecupeţitul spirit de jertfă al tineretului a cucerit izbânda.

Cea mai frumoasă izbândă aceia a luptei adevărate pentru patrie cu armele în mână.

Priviţi la cuceritorii neînfricaţi ai văzduhului, la ostaşii care luptă închişi în carapacea de oţel a tancurilor sau la cei cari se târăsc pe sub stâlpii sârmelor ghimpate, înfruntând focul ucigător al cazematelor: toţi sunt tineri.

Sunt tineri şi conştienţi de menirea strălucită ce o au de a nimici pentru totdeauna pe duşmanul patriei lor. Prinşi în vârtejul clocotitor al colectivităţii, animaţi de cea mai sfântă camaraderie, ei păşesc hotărîţi mereu înainte, fără să se lase târâţi de spaima celui care cade.

Vijelios, jalnic şi neînfricat tineretul de astăzi care-şi dă sângele pentru ţara lui, constitue cea mai temeinică chezăşie a viitorului.

Toţi cei cari au văzut numai neghina din lanul bogat al flăcăilor noştri. Toţi cei cari au ştiut numai să lovească — cu vorba sau cu fapta — vor putea înţelege astăzi că au greşit.

Căci orice păcat se uită şi se iartă dacă el a fost spălat cu sângele vărsat pe câmpul de onoare.

Şi astfel, când acest tineret se va întoarce la coliba lui acoperită cu stuf, sau în mansarda prăfuită unde şi-a petrecut zilele chinuite ale studenţiei, ar trebui privit altfel.

Ar trebui să fie ajutat să-şi câştige cinstit viaţa, să i se deschidă larg porţile cari până eri nu se deschideau decât celor iniţiaţi.

Şi acest lucru nu îl poate face numai Statul.

Particularii, adică marea massă a cetăţenilor cari au beneficiat de liniştea căminului lor în tot timpul acestui războiu, au datoria să primească acest tineret cu toată dragostea, toată admiraţia şi recunoştinţa care i se cuvine.

Dar această dragoste şi această recunoştinţă trebue să se transforme în realizări concrete cât mai neîntârziat.

Ar fi păcat ca tânărul care vine de pe front, şi îşi desbracă uniforma militară pe care sunt prinse poate câteva decoraţii glorioase, să se găsească odată îmbrăcat în hainele lui civile, acelaşi flăcău anonim şi lipsit de mijloace, înecat în massa colectivităţii agresive sau nepăsătoare.

Suntem siguri însă, că acest lucru nu se va întâmpla.

Românul nostru, şi în special pătura conducătoare, are prea mult patriotism în suflet ca să lase să se întâmple acest lucru.

Izbânda războiului actual, este şi izbânda tineretului nostru românesc.

Gr. O. I.

Nu-ţi bate joc de jertfa sfântă a ostaşilor, speculând pe cei rămaşi acasă.

Să-i trimitem pe speculanţi în lagăre pentru a cinsti pe cei chemaţi să ne apere.

INTÂMPLĂRI DIN SATELE MOLDOVENEŞTI ALE BASARABIEI

Simbolica detronare şi auto-da-feul lui Stalin.-Stalin şi baba Goroşoaia

Pe frontispiciul primăriei din Bravicea, întins bine pe o podea de scânduri, de brad sta atârnat portretul lui Stalin.

Mare cât o jumătate de perete, căpetenia dracilor bolşevici privea dictatorial peste gospodăria Babei Goroşoaia, aflată peste drum de primărie.

Din căsuţa ei, cu ochi mici, cu scufa de stuf pe-o ureche, şi lăsată într'un şold, Baba Goroşoaia, soră bună cu casa ei, da mereu cu ochii de Stalin. Dar Stalin privea peste bojdeuca Babei, fără să-i pese.

Asta o supăra pe Baba Goroşoaia!

Baba asta cu chip de Mefisto femenin, totdeauna sarcastică, era dintr'o bucată: ţi-o trântea în faţă şi gata! Să fi fost oricine ea nu făcea nicio distincţie. In faţa Babei Goroşoaia, toţi cetăţenii erau egali...

De aceea, i-a spus-o şi lui Stalin:

„Dacă n'ai ochi pintru norod, la şi ţ-o mai dat Dumnezeu ochi în cap ca să prăjeşti pi şeli coclauri..."

Altă dată:

„La Români, Domnu' mai îmbla prin şee ţară, îş arăta faţa la şei Norod, da' aista stă ascuns ca un urs la vremi di iarnă. Nime nu-l vedi"...

In sfârşit, într'o zi când Baba Goroşoaia era tare necăjită, l-a ocărît aşa:

„Şi feliu di Impărat o mai hi ş'aista, măi oameni buni! Că nu samănă di feliu, niş cu Ţaru, niş cu Rejili. Parcă'i năsenînie dila boină!" (abator).

Şi aşa, îl ocăra de câte ori trecea pe dinaintea primăriei şi avea câte un necaz; iar necazuri avea multe Baba Goroşoaia! Că era bătrână, şi săracă, şi singură pe lume. Ba, încă mai rău! Că feciorii şi fetele ei o ţinuseră numai din procese şi nu-i mai călcau niciunul pragul. Lacomi la moştenirea ei, aşteptau să închidă ochii...

MINUNEA DELA BRAVICEA: PLOPII AU RODIT PERE...

Baba le trimise vorbă:

„N'am să moriu, blăstămaţilor! N'am să mai moriu! Ca să muriţ voi di năcaz! Di murit, oi muri când s'o înoarce Românii..."

Pe graiul ei, nu însemna:

Când o face plopul pere
Şi răchita micşunele,
ci avea alt tâlc!

Căci, iată minunea minunilor! Peste un an, plopii Babei Goroşoaia rodiră pere, iar răchitele din rândde-alături erau acoperite de micşunele...

Păgânii fuseseră biruiţi şi alungaţi, iar Românii creştini şi biruitori îşi făcură apariţia pe uliţile

Detronarea lui Stalin

moldoveneşti ale Bravicei!

Baba Goroşoaia privia din prag cu mâna straşină la eroii liberatori.

„De-amu, pot să moriu, c'âs creştini!" îşi zise ea bucuroasă. C'aşa a fost ca o viaţă: fire deschisă şi nu rea de pagubă.

Un oştean, ajungând în faţa primăriei, stătu locului. Pasă-mi-te, îl zărise pe Stalin..

Ostaşul îl măsură de sus până jos, apoi îşi opri ochii pe chipu'i de fiară asiatică.

Ochii ostaşului nu clipiră de loc. Apoi, liniştit, fără a-l slăbi din ochi, îşi duse mâna la armă, o răs-

(Continuare în pag. III-a)

Avion sovietic doborît de aviaţia noastră de vânătoare

După încercuirea armatelor bolşevice

Victorioase, trupele germane au trecut la exploatarea succesului

Raporturile cu Turcia şi sârguinţa d-lui Churchill de a apăra cu orice preţ Caucazul

Pe frontul de răsărit, armatele germane sunt în faţa exploatării succesului obţinut prin diferitele încercuiri operate asupra forţelor bolşevice. Această fază constă în acţiuni de strângerea încercuirilor şi în acelaş timp în distrugeri de cuiburi fortificate cari continuă să mai reziste pe alocuri. In sectorul din centru, coloane imense în retragere sunt oprite prin bombardamente în baraj, coloane cari în graba lor au părăsit pretutindeni un imens material. Deasemeni în nordul şi sudul acestui sector, armatele germane urmăresc coloanele bolşevice cari nu mai ascultă decât de glasul unanim al Salvării. Aspectul frontului de răsărit, pe toată lungimea lui, este ceva de apocalips: cei cari urmăresc, necruţători, întrebuinţează toate mijloacele technice de distrugere pentru a obţine maximum de succes; cei cari se retrag manifestă o debandadă care atinge anarhia, dând flăcărilor tot ce lasă 'n urma lor.

In acest moment, armatele germane sunt pe pragul de a cuceri integral importanta regiune industrială din jurul Moscovei, regiune bogată în fier, fosfaţi şi cărbuni şi, în consecinţă, posedând numeroase fabrici de arme, de pielărie şi de ţesături. Importanţa acestei regiuni industriale constitua pentru producţia bolşevică de războiu un sprijin de rezistenţă şi o mândrie. Nădejdile pe cari bolşevicii şi le puneau pe această regiune industrială pot fi apreciate din felul cum guvernul disperat al lui Stalin îndeamnă populaţia din Moscova şi din împrejurimi să reziste pentru „a salva patria", sau — în ultimă instanţă — să distrugă totul fără milă.

Succesele armatelor germane sunt atât de categorice şi de mari, încât emisiunile de eri ale Londrei au fost obligate să le recunoască fără restricţiuni. Mai mult. Comentariile tendenţioase la cari se dedau aceste emisiuni, au avut de astădată o notă de obiectivism forţat dureros. Aşa, bunăoară, oficialii din Londra au mărturisit că dezastrul de pe frontul de răsărit a scos definitiv Rusia Sovietică din eventualitatea unei faze ofensive şi au precipitat-o într'o defensivă dezastruoasă, pentru a-şi mai cruţa resturile armatelor şi spre a şi le organiza şi, mai ales, pentru a câştiga timp. Dar crainicul emisiunilor de eri ale Londrei nu uită să sublinieze, cu teamă vădită în voce, că Germania va putea de acum să-şi retragă majoritatea armatelor sale de pe frontul din răsărit spre alte fronturi mai interesante. Nota de obiectivism este forţată poate nu numai de realităţile vizibile, prea vizibile, de pe frontul de răsărit, ci — poate — şi de precizarea netă pe care au luat-o relaţiile dintre Ankara şi Berlin — până în prezent într'un stadiu de tatonări şi aşteptare — prin încheierea unui acord economic, sortit să reguleze nu numai chestiunile cari decurg direct din acest acord, dar şi chestiunile politice cari armonizează, de fapt, orice acord. Diplomaţia germană trece din nou pe primul plan pentru a da, probabil, replica la sârguinţa cu care d. Churchill se interesează de apărarea cu orice preţ a Caucazului.

:-: PAGINA LITERARĂ :-:

Cetatea-Albă

Dulce minune de piatră și jar,
Albă cetate, Cetate-Albă,
Zestre râvnită de peste hotar,
Ești Basarabiei mărgăr'tar,
Nistru e salbă.

Calde ți-s urmele voevodale,
Albă cetate, Cetate-Albă,
Zâmbet de seare au pietrele tale,
Și'nbujorări cum poartă'n petale
Floarea de nalbă.

Nistrul ți-aduce dela Hotin
Cerul, argintul, lumina,
Vântul își lasă, în sboru-i blajin,
Inmiresmate-adieri de grădini
Din Bucovina.

Marea vecină, cu-albastre gorgane,
Dărue Albei prea albe
Infloririle med'terane,
Fragede valuri, sclipiri diafane,
Zările dalbe.

Iar din Ardeal, în fiece seară,
Când asfințește Limanul,
Umbrele-i mari până' aici le coboară,
Nepăsător de plăpânde hotară,
Hăt, Călimanul.

Haide, cu dorul în pânzele toate,
Lunece sprinten corabia:
Mergem spre vise'ndelung așteptate,
Nistrul ne chiamă și alba Cetate
Spre Basarabia!

N. I. Herescu

Intâlnirea cu moartea

Primejdia personală în războiu a luptătorului e atât de permanentă, încât ajunge la o simplificare lipsită de orice timbru, ea pare mai degrabă o antrenare în a nu activa a tuturor simțurilor și interne și externe, decât o superlativă facultate de obiceiu numită curaj. Adevărul acesta poate să-l confirme oricine a participat la vijelioasele încăerări ale morții și nu-l poate niciodată înțelege cetățeanul sau în special intelectualul, care vrea să trăiască senzația luptei numai în imaginație și în confortul invulnerabil al depărtării de front.

Când am citit, acum trei ani, minunatele incursiuni în psihologia războinicului ale lui Guy-Charles Cros, autorul „Sărbătorilor galante", în care se susținea, că miile de întâlniri cu moartea pe câmpul de bătaie devin un deliciu, culminând până la delir, nu-mi venea a crede, socotind afirmația ca o simplă floare de stil, necesară poate la continuitatea unei idei: aceea a eleganței franceze și în dramatica vâltoare sufletească a războiului.

Astăzi însă, când m'am întors pe targă din crivățul gloanțelor și când îmi recapitulez toate senzațiile psihologice ce le-am trăit, în toată ordinea lor cronologică și intensivă, apreciez adevărul observației lui Guy-Charles-Cros și mă asociez la fericita lui afirmație.

Instinctul de conservare, de care ar atâta caz cei ce se vor lăuda mâine cu războiul, este absent în momentul primejdiei reale. El apare și chinuiește numai în clipa primejdiei imaginare, pe care omul împins de credința oarbă în acest instinct și-o creiază. Neavând posibilitatea să asculte poruncile acestui instinct în iureșul luptei, oricât l-ar tenta, soldatul pur și simplu îl disprețuiește, constatând că asemenea dispreț îi e de mai mare folos, decât s'ar subjuga la toate svârcolirile fricei. Neavând posibilitate în timpul atacului să fugă înapoi de gloanțe, neavând poate și îngăduința a se ascunde de șuerul morții în brațele primitoare ale pământului — în cazul acesta — salvator de viață, pornește înainte, bucuros că autoconservarea s'a volatilizat, odată cu primul pas făcut în calea morții.

Și nu este o minciună dacă aș spune, că autoconservatoriștii — sau să-i numesc mai bine fricoșii —, care căutau să întârzie întâlnirea cu moartea, au murit mai degrabă și mai mulți, decât celce sfărmau patetici și în acelaș timp totuși inconștienți pânzele de jar ucigător ale prăbușirii.

In fața glonțului nu poate să apară lașitatea.

A-i brava și apoi a-i întoarce spatele, însemnează a muri. O asemenea moarte, încadrată în simfonia generală, se agață de pulpana eroismului, dar eroismul — din cele înșirate mai sus, — nu constă în strivirea simțului de autoconservare, ci în credința de a nu muri.

Această credință e foarte puternică și apărătoare. Am văzut ostași care porneau în hora tuturor prăbușirilor, cu zâmbetul și gluma pe buze și nu mureau. Aceștia erau foarte mulți. Am văzut însă, — și aceștia erau cei mai mulți — ostași care printr'o inutilă chircire de brațe sau de genunchi, purtând stigmatul greu al condamnării în privire, se prăvăleau la primul glonț.

Nu știu dacă se poate scoate de aici o regulă generală, dar dacă Guy-Charles-Cros susține, că războiul, ca și o altă misiune fără riscuri, trebue iubit și identificat cu înseși scopurile ființei personale, văd că are deplină dreptate.

Deliciul lui constă în aceea, ca să-i poți arăta că-l iubești, iar iubirea ți-o risipește în cu adevărat eroica întâlnire cu moartea.

Vor zice mulți, că cele de mai sus, pot fi cel mult o poezie cam îndrăzneață și nimic mai mult, iar cei ce au trăit inconștiența realităților războinice și au revenit acum la conștiința completă a actelor lor de pe câmpul însângerării, vor zice, că acesta este adevăratul resort al bătăliilor.

La aceasta urmează să se doreze și iubirea de Patrie, iubirea de familie, iubirea de pământ și toate celelalte scopuri ale unui războiu.

Dar poezia luptei nu se rezumă la descripția umflată a reporterilor și nici la povestirea înflăcărată a celor din dosul frontului, ci la respirarea ei pe teren.

Ce-i altceva, decât poezie de bună calitate, extazul resfirat ca un nimb pe fruntea luptătorilor, când faldurile crestei, ce trebue cucerită, se golesc, când privirile străpung vârful într'o halucinație, dărnicoare de supraomenești eforturi și când piciorul atinge scopul, pentru care a fost mânat și forțat, în răcoreala fericită a izbânzii? Deși în aceste momente te încolțesc aceleași primejdii, tu nu mai poți să fii al tău, tu nu mai poți să fii al cuiva, decât al obiectivului și numai al lui.

Deaceea, îți pare că primejdia nu mai are ce căuta, când i-ai cucerit locul.

O! Dar noaptea războiul e grozav și frumos. Lângă piuitul grabnic al cartușelor, se aude tusea încordată și lungă a mitralierelor, iar cartușele trasoare — roșii și galbene —, albe și verzi —, se încondeiază pe cer ca niște pui de curcubeu sfărmat în toate colțurile, într'un joc de artificii, cum n'ar fi fost în stare să-l prindă nici David Illoose, specialistul new-yorkez, peste stele, peste luceferi, cu mers tremurat și întârzietor, pornite din fundul pământului.

Tu stai cu sufletul plin ca o inundație, cu pieptul umflat ca o mare, și urmărești luminile biruinței a lor tăi și când observi năframa nepotolită a cartușelor țări tale înghițind pe ale inamicului, ești gata să faci nebunii și giumbușlucuri, ca un neastâmpărat copil pocnit dintr'odată de o puternică bucurie.

Pun ipoteza aceasta „apriori", astfel de luptă, poezia se rezumă la pentrucă în cazul participării la o cea dintâi indicată de noi!)

Cine a mirosit pământul, și și-a culcat obrazul pe aripile ierburilor în linia 1-a, acela înțelege și retrăește!

Sergiu Matei Nica

Cocuța e tare și mare

— Așa, tușică. Bine c'am scăpat de Umbră acela. De-acu toate se vor îndrepta. Iau eu în mâni educația băieților. Am și vorbit cu domnu Ghiță Onufri, — spuse Cocuța.

— Bine, draga mea. Să poftească dumnealui ch'ar azi după-amiază, să ne'nțelegem la preț. Ce crezi? N'are să ceară prea mult?

— Da' de unde?! Mi-a și spus că nu cere mai mult ca Umbră.

— Atunci, nu mai am nimic de obiectat. Să'nceapă imediat lecțiile.

Cocuța dădu mulțumită din cap. Lasă, o s'arăt eu ploziior ce'nsemnează educația! S'a terminat cu poveștile domnului Umbră! Viața nu se trăește cu povești. Asta știe foarte bine Cocuța, căci e fată practică și cu ambiții, nu o visătoare ca de pildă, fiica doamnei Iepureanu, vecina dela etajul II. De-acu înainte o să fie rânduială în casa asta! Plozii n'o să-și mai facă de cap și însuși Gherasim o să se'nvețe la ceva mai multă rânduială. Da, căci Gherasim nu prea dă exemplu bun copiilor prin felul său de-a fi lăsător și indiferent. Băieții vor trebui să-și țină în frâu buiecia, căci, dealtfel, vor face cunoștință cu palma și cureaua domnului Ghiță Onufri! Ea, Cocuța, va încuia în dulap toate cărțile de lectură și revistele băieților. S'a terminat cu Jules Verne, Karl May și toți ceilalți! S'a terminat — chiar acuma!

— Sil, dă-mi toate cărțile tale în afară de cele de școală!

Spre marea mirare a lui Lupșa, Sil se execută imediat, înmânând fetei toate cărțile literare, inclusiv „La Medeleni", de care — ca și lampa sa de buzunar — nu se despărțea niciodată.

— Hai, Lupșa, dă-mi-le și pe-ale tale — spuse Cocuța.

Băiatul vru să se răstească, însă un gest al lui Sil îl potoli și dânsul se conformă apatic.

Fata era cam intrigată că băieții s'au supus atât de ușor, dar socoti că e mai bine să nu-i întrebe nimic și, luând dela Aglăița cheia dela dulap, puse între servete și ștergare cărțile, încuindu-le.

— Așa. Cheia rămâne la mine. Până la sfârșitul anului școlar n'aveți voie să mai citiți literatură. Jules Verne și Karl May au fost niște aventurieri periculoși ale căror cărți n'au ce căuta la voi! M'ați înțeles? — și, întorcându-se către Aglăița, o privi triumfătoare: „Ai văzut!"; apoi, îi spuse: — Acu, mă duc în oraș, să-l caut pe domnu' Onufri. Pela cinci și jumătate o să fiu înapoi.

După ce Cocuța plecă, Lupșa, se sborși:

— Proasta na'bei! Auzi, Jules Verne aventurier, când omul acesta nu și-a părăsit niciodată orașul, dar mi-te țara! Mă Sil, dece m'ai lăsat să-i dau cărțile?

— Ian uite-aici... — și Sil scoase dintre niște caiete o chee. — Vezi? Am și eu o chee dela dulap!

— Bravo, măi, chiui Lupșa.

Cei doi băieți șușotiră câtva timp, să nu-i audă din bucătăria Aglăița, și, apoi, scoaseră din dulap toate cărțile, le vârîră într'un geamantan pe care-l duseră în coridor și, în cele din urmă, se'nfățișară la mama lor.

— Dă-ne voie să ne repezim până'n oraș, c'avem de luat niște caiete... — spuse Sil, ca mai curajos.

— Dela cine aveți de luat caiete? — întrebă bănuitor Aglăița?

— Dela Gâlcă...

— Dela Gâlcă? Bine, atunci vă puteți duce... Gâlcă-i băiat distins și de familie bună. Mă bucur că v'ați împăcat cu dânsul. Numai să nu'ntârziați prea mult.

— Nuuu!

— Nuuu!

Cei doi băieți ieșiră încet, cuviincioși din bucătărie. In coridor, Sil înșfăcă geamantanul și „tule-o băiete" cu Lupșa după el, așa c'ajunseră într'o răsuflare tocmai în cealaltă parte a orașului, unde locuia Bălașa, căreia îi dădură în păstrare cărțile.

Se'ntoarseră acasă tocmai la timp, căci Cocuța și venea cu Ghiță Onufri, care-și jurase să plătească băieților cu vârf și'ndesat cele pățite deunăzi.

— S'ascultați de domnu' Onufri, băieți — spune Aglăița, — că dumnealui vă vrea numai binele.

— Numai s'avem ce asculta! — șopti Sil în urechea lui Lupșa.

— Ssst! — îl repezi Cocuța.

Onufri interveni tare dulce:

— N'aveți nici o grijă, stimată doamnă. Pe mine, m'or asculta ei! — și-și scărpină semnificativ dosul palmii.

— Domnule Onufri, — se amestecă iarăși Cocuța, — am ascuns cărțile de lectură ale copiilor...

(— Auzi! „Copiilor!" — gârâi Sil.)

— Inchipuește-ți mata... citeau „Paul și Virginia", „Albina Maia", „Aventurile lui Tom Sawyer" și alte năzbâtii! Dar le-am confiscat pe toate și le-am încuiat în dulap. Ia te rog privește și mata ce cărți le dădea domnu' Umbră... — și svârr la dulap descuindu-l. — Vaieu! — răcni dânsa. — Tușică, unde's cărțile?

— Păi nu le-ai încuiat? — se nedumeri Aglăița.

— Sigur că le-am încuiat, da'nu's aici! Plozilor, voi ați umblat la dulap! Unde's cărțile? Să le puneți imediat înapoi!

Sil sări:

— Mamă, să nu strige la noi! Ascultă, Cocuța! Te'ntreb eu: unde's cărțile? Tu le-ai luat, tu trebuie să ni le restitui!

— Cum? Ce?

(— Să știi că leșină! — se bucură Lupșa.)

— Să ne restitui cărțile! — țipă Sil.

— Tușică, te rog să le vâri tu mințile'n cap, că eu nu mai pot! — se dădu bătută Cocuța.

— Knock-out! — triumfă Sil.

Aglăița ridică mânile la cer și ieși, lăsându-i pe Onufri și Cocuța să se descurce cum vor ști.

Seara, la masă.

Gherasim, căruia i se jăluise Cocuța, întrebă:

— Măi Lupaș, spune-mi mie unde's cărțile...

Sil o luă înaintea fratelui său:

— In turbinca lui Ivan, tată!

Gherasim zâmbi a conivență: știa și dânsul de turbinca lui Ivan — dânsul o dăruise, într'o poveste, lui Lupșa...

— Om bătrân și te ții de năzdrăvănii! — oftă Aglăița.

Acasă la ei, Bălașa Ion dusese în pod geamantanul cu cărți. Acolo, sus, între pereții acoperiți de colb și sub grinzile afumate, era împărăția lui și numai a lui așa că Sil și Lupșa își știau în mâni sigure comoara. Sherlock Holmes să fi fost Cocuța, și tot n'ar fi fost în stare să dea de urma cărților.

Mircea Streinul

Leon Donici

Scriitorul Leonid Dobronravov-Donici este interesant nu numai pentru opera pe care a lăsat-o, ci mai ales pentru viața pe care a dus-o. Cariera lui literară este plină de învățăminte. Viața lui Leon Donici lămurește pe toți partizanii ignorării sbuciumului din afară. Ca mulți alții, poate și Donici s'a închis în turnul de fildeș. Dar ce folos? Viforul a strămutat toate sălașurile din temelie. Ca mulți alții, Donici a trebuit să ia calea pribegiei. Asemenea unui albatros deasupra apelor fără margini, așa s'a zbătut, după aceea, scriitorul, până ce flacăra privirilor s'a stins pentru totdeauna, undeva, departe de pământul în care a văzut lumina zilei.

Dela furtuna care a zguduit sălașurile vechi, Donici a căutat mereu o oază de reculegere, ceva din măreția începuturilor sale.

Debutul său în literatură este plin de perspective largi. Scriitorul avea nume cu rezonanță de grandoare, iar pana lui scria pentru un cerc întins de cititori. Totul se producea pe scenă mare, la lumina zilei.

Așa a fost până ce totul s'a cutremurat din temelii, când Leonid Dobronravov a devenit Leon Donici.

Dobronravov-Donici este tipul intelectualului hărțuit de împrejurările politice. S'a ținut departe de sbuciumul din afară, căutând să-l poetizeze. Freamătul însă l-a ajuns și pe sine însuși, ca și pe alții, cari au trebuit s'arunce pana și să apuce drumul pribegiei.

*

Opera lui Leon Donici merită să fie cunoscută în întregime. Scrisul lui este interesant pentru cititor, pentrucă el nu scrie pentru o anumită categorie de lectori și nu se referă la o anumită comunitate. El scrie pentru toți. Opera lui poate interesa pe european ca și pe sud-african. Ceeace lipsește doar, este mâna și priceperea unuia care să prezinte opera scriitorului pe înțelesul tuturor. Ce folos că trandafirii sunt frumoși și mirosul lor îmbătător? Ca să li se înlesnească desfacerea, e nevoie de a fi expuși, de a fi prezentați într'o așa manieră încât să facă cu putință faptul cumpărării.

Stilul lui Dobronravov-Donici este stilul scriitorului de rasă. Este stilul mânuitorului de condei înzestrat cu multă imaginație și cu o cultură întinsă în toate laturile.

Donici putea prea bine să scrie o cronică literară, o nuvelă, o cronică teatrală, sau plastică, după cum știa tot așa de lesne să construiască edificiul unui roman.

Stilul lui e limpede. Are ceva din frumusețea ținuturilor sălbatice și încremenite. Eroii povestirilor sale sunt desprinși dintr'o lume deosebită. Omenescul e prins în câteva linii, fără preocupări de amănunt. La mijloc e o durere, o aducere aminte, o dramă sentimentală. Evocarea e măiastră și lasă impresia de împăcare desăvârșită, chiar atunci când e vorba de conflicte cu urmări usturătoare. Totul sfârșește într'o atmosferă de pace și seninătate. Dincolo se străvede, cu toată zugrăveala imprecisă, proporția pe care au avut-o odată lucrurile. Vuetul de atunci e acum numai surdină, cu efect de lină mângâiere asemenea razelor pornite din mistuitoare, dar îndepărtate vâlvătăi.

Incă nu s'a spus tot sau nici în parte din câte s'ar putea spune asupra lui Dobronravov-Donici.

Totuși și atât cât s'a spus, înseamnă ceva pentru un scriitor a cărui aderență cu meleagurile de baștină s'a accentuat în faza finală a vieții sale. Se putea ca trecerea sa în neființă să rămână fără ecou, întrucât opera scriitorului nu e cunoscută în întregime.

Până la o dată, scrisul lui Leon Donici s'a turnat în alte forme, care constituiau cărămizile unui edificiu trainic. Fiecare bucată literară era o piatră zidită pentru cetatea scriitorului. Apoi, totul s'a risipit în vânt. A venit furtuna. Vechile temelii s'au surpat. Lumea își căuta noui forme de viață.

Totul a trebuit să fie luat dela început. Zidire nouă a trebuit să înceapă. Dar nu era ca acea dintâi. Lipseau elanul și vigoarea din primăvara vieții.

Totuși, atât cât s'a realizat, Dobronravov-Donici este o culme răsărită din pământul mănos al Moldovei dela Mare la Hotin.

Alexandru Vicol

Căsuța dela Nistru

Căsuță părăsită, în satul dela Nistru,
Cu ochii plânși în lacrimi și rugăciuni în șoapte,
Ce glas străin de buhă se tângue sinistru,
Sub strașina ta veche, ca la priveghi, în noapte?

Acolo, lângă vatră, în nopți cu clar de lună,
Eu ți-am gustat lumina, cu bunii și părinții,
Dar au venit capcânii și, pulbere'n furtună
Ne-au risipit pe drumuri, în prada suferinții!...

La vatra ta săracă a fost lumina caldă
Și-o maică ziua'ntreagă zorea, ca o furnică:
Azi vatra-ți este rece și focul n'o mai scaldă
Și n'auzi ciripitul în cuib de rândunică...

Căsuță părăsită în satul dela Nistru
Cu ochi scăldați în lacrimi și rugăciuni în șoapte:
Ce glas străin de buhă se tângue sinistru,
Sub strașina ta veche, ca la priveghi, în noapte?

Și tu, bisericuță din deal, ce stai cu teamă
Și clopotele tale, de ce nu sună'n turle
Să-și cheme credincioșii? De ce, de ce nu-i chiamă
Și'n nopți, de peste Nistru, ce haite prind să urle?...

Căsuță dela Nistru, de hoar de pângărită,
Ne-om mai vedea vre-odată, la vatra în ruine:
Să-ți îngenunchi în față, icoană răstignită,
Să plâng de fericire, căsuța mea, cu tine?!

Ion Buzdugan

LITERATURA TRANSNISTRIANĂ

Pornind dela „concepția materialistă a istoriei", dela formulele utopico-talmudice ale lui Karl Marx, — tătucul și teoreticianul integral al comunismului, — bolșevicii, prin „lupta de clasă" a muncitorilor salariați împotriva capitaliștilor, au neglijat cu desăvârșire orice preocupare intelectuală, orice vertiginoasă ascensiune a spiritului. Pe ei îi interesau omorurile, dezastrele și nu progresul civilizației și culturii umane, pe care, în marea lor „dragoste" incendiară, le reduceau la seceră și ciocan.

Ce putea să rodească bun, într'o țară negativistă, într'o sângeroasă și despotică împărăție, unde sălășluiau puterile Răului, unde familia și dreptatea erau călcate în picioare, fără rușine, de carâmbul ciubotelor lui Stalin, „binefăcătorul" Rusiei?

Arta, literatura însăși, — această splendidă încoronare a geniului omenesc, — trebuia să devină unealtă josnică în mâinile lor, să țină loc de paravan ideilor searbede, voit tendențioase, pe care Kremlinul le difuza, cu o dărnicie nemaivăzută, în lumea întreagă. Clădită pe un fundament de carton, nefirească și alimentată din isvoarele unei maxime deficiențe cerebrale, cultura rusă dela 1918 încoace, n'a cunoscut personalități creatoare de valori morale, nu s'a bucurat de luceafărul unei renașteri spirituale, n'a fost în stare să treacă pragul viabilității, pentru a se integra celei europene.

Operele comuniste, care n'aveau drept punct de sprijin nici pământul nici azurul, nici sufletul, erau sortite dela început pieirii, cași în comoda lor organizare statală, cași coșmarul celor 23 de ani de batjocură și de destin apocaliptic.

Poezia, scoborîtă din turnul ei de fildeș, ajunsese o unealtă josnică, — un hatâr aproape, în mâna tovarășilor stăpâni, distrugători ai poporului rus, pravoslavnic, crescut în dragostea de țară și de Dumnezeu.

Transnistrienii, frații noștri de dincolo, au avut de suferit foarte mult din partea ignobilei stăpâniri centrale. Posedând, în adâncul ființei lor, un viguros instinct de conservare, dânșii jinduiau de-un veac, aproape, Unirea cu țara de baștină, contopirea cu ramura răsăriteană a latinității. La Congresul din 1917, dela Tiraspol, toți cer, într'o suflare, să se „soidinească", grabnic, cu Românii, fiindcă, după cuvintele lui **Toma Jalbă**, „cum a fost Adam și Eva ca un trup, așa și noi moldovenii să nu mai avem nici o despărțire între noi moldovenii, ori mai drept Românii".

Să mai sprijine atunci, vreo înflorire culturală concubinii desfrâului și ai haosului care nu vroiau să vadă pe nimeni, — pe o scară înaltă de civilizație; care își dădeau, prea bine, seama, de rezistența tăcută a țărănimii transnistriene?

Ar fi o naivitate să credem...

Primitivismul, întoarcerea la inconștiența animalică, iată unicul și, poate, cel mai drastic mijloc de asuprire al conglomeratului de națiuni, care alcătuiau URSS-ul, în latentă dezagregare.

Deaceia, conducătorii, capelmaiștrii culturii moldovenești, erau străini. Anume. Nu cunoșteau măcar limba locuitorilor dintre Nistru și Bug, constituiți în Republică Moldovenească. Nu aveau nimic comun cu țărănimea noastră obijduită, cu sfintele ei aspirații.

Cazul profesorului Ocinschi este credem îndeajuns de concludent. El urmărea, — spune d. N. P. Smochină, într'un interesant studiu, apărut în anul 1938, în revista „Insemnări ieșene", — cu perseverență, stagnarea culturii moldovenești. In primul rând, îmbâcsea periodicile instituției pe care o conducea, cu articole foarte slabe, de ale sale și ale soției. Prin aceste publicații, cu totul străine de spiritul și concepția moldovanului, se făcea îndepărtarea posibilității de a se crea o cultură moldovenească oricât de rudimentară. In al doilea rând, elementele moldovenești, chiar cele devotate regimului, cu mici excepții, erau sistematic înlăturate și puse în imposibilitatea de a publica ceva, de a da ceva semenilor, care s'au împăcat cu noua stare de lucruri".

Literatura transnistriană, — pe care Sovietele au reușit, într'o oarecare măsură, s'o modeleze după concepțiile lor iudeo-comuniste, dându-i numai o transparentă coloratură pseudo-națională, — devenise o marfă la tarabă, o infectă propagandă. Fără Stalin nu se putea concepe nimic. In jurul lui gravitau toate condeele, toate „elitele" scrisului bolșevic. Ca edificare, vom cita mai jos, fragmentar, — spațiul nepermițându-mi să fiu complet, — acest „Cântec despre Stalin", al poetului „moldovean" **Leib Cernfeld**:

Tu ne-arăți, Stalin, calea 'nainte
Și pasu nostru-i biruitor.
Tu ești iubitul nostru părinte
Și scumpu nostru conducător.

Stalin, cuvântu tău ne'ncălzește,
A tale gânduri zboară 'ndrăzneț.
Și a tău nume ne'nsuflețește,
El ni-i în luptă flagu măreț.

Sau alt „Cântec despre Stalin", luat din volumul „Gându poetului", al lui **D. Zareșniac**:

Tu, Stalin iubite,
Părinte ne ești!
Ne duși înnainte
Și tari ne călești.

Cântăm cu iubire,
Că veseli sântem,
Că Stalin ne'nvață
Și trai bun avem.

Nicți unde în lume
Ca noi nu trăesc,
Nicți unde și nime
Ca noi nu 'nfloresc.

Etc., etc...

Supremația, în această literatură artificială, o aveau numai elementele dubioase: **Jidanii** (Strul Lehtir, Leib Cornfeld, S. Solovei și Bulgarii, veniți din România (D. P. Milev, Președinte al Uniunii Scriitorilor Moldoveni și Culai Nenia sau Neneva) Românii jucau un rol secund. Erau priviți superficial (fără a li se da vreo însemnătate) și socotiți periculoși ordinei lăuntrice. Câteodată, chiar prigoniți. Dintre ei puteam pomeni pe: **Săteanul Dolbani, S. D. Dumitrașcu, Țiganu, M. Marcov, Sânduță, Pascar și Cobanița.** Tânărul **Nistor Cabac**, deși slab, este socotit drept cel mai talentat. Intr'una din bibliotecile Tiraspolului, d. Paul Șt. Iliin a găsit „Limbile de foc" — poezii. Voi cita la întâmplare:

Se'nfașă noaptea'n haine suri,
Era târziu și niciăiuri
Nu se vedea lumini la zare,
Numai stelele râdeau
Ele în nouri s'ascundeau,
Eșea luna la plimbare,
Aripa nopții tremura,
Și noaptea drumul își căta
Să n'o apuce ziua'n poartă.
Ziua pașii întindea,
Roi — minute alunga —
Să nu 'ntârzie 'n calea sa.
Un nour negru, ca un mal
Lucea de sus parcă metal,
Și parcă joacă într'un foc
(Aici în satul meu pe vale, —
Unde râul valea tae),
Limbi și limbi și limbi de foc...

(Limbile de foc, pag. 12)

Iarna rece cu zăpadă,
A sosit la noi în prag!
Suluri dalbe stau pe strac
Și sub roate, se desfac.

Iată soarele se primblă
Pe sub cer și peste nouri
Câmpu-i gata să-și cuprin.
Primăvara cea cu flori.

Iată satul strălucește
Cu zăpadă 'mpodobit.
Ici colhozul se gătește
Primăvara de'ntâlnit.

(Draga primăvară, pag. 15)

Dacă până ieri, flamura roșie le mai întuneca vederile, astăzi-mâne o nouă viează va veni să se așeze peste plaiurile, pe unde veacuri în urmă a umblat Duca Vodă și viteji arcași moldoveni. O nouă și înălțătoare viează va începe pentru Transnistrienii blânzi de fire și cu credință statornică în Dumnezeu.

Sufletul a rămas nealterat. Și aceasta înseamnă mult. Ne cimentează speranțele, întru așteptarea unei literaturi mari peste Nistru, când după veacuri de obidă și întunerec, scriitorimea de acolo va putea ancora spre țărmuri fericite, făcându-și o intrare triumfală în Panteonul Culturii noastre naționale.

Sergiu Grosu

VIAȚA BASARABIEI

P. S. Episcop Efrem a prezidat întâia conferință a protopopilor Basarabeni

In ziua de 8 Octombrie, a. c., a avut loc o ședință a Consiliului Eparhial din Chișinău în cadrul căreia s'a ținut prima conferință a protopopilor din localitate, sub președinția P. S. Episcop Efrem, locoțiitor de Arhiepiscop al Eparhiei Chișinăului.

La această reuniune canonică au participat toți P. C. Protopopi din protopopiatele de plasă ale Arhiepiscopiei din Capitala Basarabiei.

Cu prilejul acesta P. S. Episcop Efrem, a rostit o minunată cuvântare, exprimându-și marea bucurie ce o simte văzându-se din nou în provincia dintre Prut și Nistru în mijlocul păstoriților.

In continuare, P. S. Episcop Efrem a dat o serie de îndrumări P. C. părinți protopopi în vederea începerii unei vaste activități pastorale pentru vindecarea rănilor sufletești lăsate în sufletele credincioșilor de pârjolul hoardelor bolșevice.

S'a hotărât printre altele ca, în afară de conferințele pastorale, să se editeze o serie de foi misionare și pastorale. Acestea vor fi: „Foaia Duminicală", „Misionarul" care a apărut și înainte de refugiu, precum și „Buletinul Oficial al Arhiepiscopiei Chișinăului".

Aceste publicațiuni vor fi editate în tipografia arhiepiscopală ce a luat ființă în curtea Mitropoliei din inițiativa și sub directa supraveghere a P. S. Episcop Efrem.

Chișinăul, de când răsare soarele și până când apune

Hai Floarea, scoală și-mi dă chibrit

Când m'am trezit spre dimineață, Florea dormea dus. Își pusese pălăria căpătâi și-și ridicase gulerul până peste urechi. In compartiment era frig. Duhuri de brumă își mutase împărăția înăuntru. Chiar eu mă sculasem din pricina frigului de dimineață. Eram îmbrăcat subțire și n'avearn măcar norocul prietenului meu întru peregrinare, din trupul nopții care reușise să-și acopere genuncii cu fulgul unui trenciu albastru ca și lumina care se filtra prin geamurile încă mate ale compartimentului în care ne aciuasem aproape de miezul nopții.

Cineva în timpul nopții deschisese ușa din dreapta și năvălise prin ea toată bruma dimineții care se vestea peste câmpuri, dinspre Transnistria. Odată cu ea năvălise și spaimele care-mi încolțise și visul. Prin somn mi se păruse că cineva îmi umbla prin buzunare, îmi răscolise printre lucruri și mă amenința cu un pistol de dopuri să-i dau banii.

Când numai aveam încotro și am vrut să-i scot cele câteva monete, mă trezisem. După ce am închis ușa compartimentului m'am hotărît să adorm. Nu se mai putea. M'aș fi dus să boinăresc. Nu știu ce inedit mă chema, dar am rămas. Romite dormea adânc, tot mai adânc. Intr'un târziu m'am decis să aprind o țigară. De unde, însă. Chibritele pe care le cumpărasem în ajun cu Florea rămăsese la el. Imi părea rău să-l trezesc, dar patima a fost mai puternică de cât omul.

— Hai, Florea, scoală și dă-mi un chibrit.

O răscruce de treburi ne chema pe fiecare în partea lui

Până la ziuă n'a mai fost mult. Se sculase și medicul Ștefănescu și toți trei fumam de părea că se aprinsese compartimentul. Organizasem până la plecarea trenului o escapadă cu doctorul ca în zilele bune dela universitate, dar n'a mers până la urmă. Incepuse să i se trezească soldații și a preferat să rămână cu ei. Mai târziu ne-am despărțit. Florea a plecat la liceu, eu în oraș iar medicul cu un tren care poate ducea la jertfă, poate la încă atâtea erosime cu soldații. O răscruce de treburi ne chema pe fiecare în partea lui.

LA UN COLȚ DE STRADĂ ȘI IN TOT TARGUL SE VORBEȘTE RUSEȘTE

După ce m'am prezentat la redacția ziarului nostru din Chișinău, afară mă chema târgul amintirii. Trebuia să trec din nou printre ruine și să le observ. De data asta în plină zi. Lângă o brutărie improvizată în grabă, gospodarii târgului, niște arătări peticite, așteptau rândul la pâine. Mai în urmă doi pravoslavnici chifcăiau o limbă streină și două babe le țineau isonul într'o octavă de sus. Nerușinarea începse să mă doară, să mă irite chiar.

— Dumneata, nu știi românește?

—Cuum? Se uita țintă în ochii mei și-l învinuise pe vecin.

— Știu ,dar... el! El a vorbit întâi. Un umăr se mișca anapoda, iar ochii cerneau a învăluire vicleană, lașă și slugarnică, de argat deprins să fure și să spună că nu.

Imi îndoisem revolta și am început blăjin să-i conving, să le arăt zidurile care se uitau la ei scofâlcite și reci. S'au plecat capetile, s'au împurpurat obrajii și s'a făcut tăcere.

ȘI CHIȘINAUL ARE UN TAICA LAZAR: TALCIOCUL

De aici începe umbra adevărată. O boare de vânt îmi suflă în față un nor de praf și-mi acoperă lentilele ochelarilor. Sunt la hotarul unde începe împărăția destinului negru. Pe-o suprafață de câteva hectare, cu câteva dărâmături într'o parte, singurele urme din vechea piață a Chișinăului, pe sectoare aproape dreptunghiulare în cap cu câte o baracă de scânduri se înșirue la rând vânzătorii de fructe, de zarzavaturi, nasturi, ace, agrafe, procopiile, fier vechi, vase de tot felul, licoarea lui Bachus, bucătăria pieții și talciocul propriu zis. Acestuia din urmă nu știu de unde îi vine numele. Probabil că e o formă diminuată substantival a verbului a împinge, a învălmăși. In înțelesul zilei înseamnă piață de lucruri vechi, de lucruri furate și de multe ori: piața de acoperirea neajunsurilor. Pe lângă o sumedenie de lucruri neînsemnate și pe lângă lucrurile de furat, mai rare dar mai bune, o serie întreagă de inși, din vechea protipendadă a intelectualilor pensionați la vremea lor își ne la vremea lor, își vând ultimile lor haine, lingerie, obiectele de oricare valoare din casă pentru a putea exista. In zilele din urmă am văzut mai mulți din aceștia. Aveau ochii înfundați în orbite, sticloși, parcă de câine bătut. M'a prins un fel de milă și m'am îndepărtat. Suntem informați că autoritatea guvernamentală accelerează lucrările cu comisiunile ce se constitue în acest sens, pentru revizuirea atitudinii lor față de patrie sub stăpânirea bolșevică.

GLAVBUS: HALA DE VIN

La marginea Talciocului, acolo unde Taica Lazăr al Chișinăului își înfrânge orice putință, începe Glavbusul. O hală de vin infectă și în aer liber unde târgoveții își cinstesc aldalmașul. Vin neobișnuit și de proastă calitate, adeseaori cu vopseli din cele mai nefirești. Inainte de 28 Iunie 1940, acest fel de târg nu a existat. In dorința de a perverti bunele rânduieli ei au scos de sub controlul aparatului de stat comerțul vinului și l-au afișat în puterea unui obiceiu corupător și odios. De la bucătăria pieții, muncitori și țărani și azi încă, după ce stăpânirea rusească a încetat de mult, trec pe la căruțele cu butoaie de vin, unde negustorul le împarte contra cost atâta vin cât amețit cu totul ființa începe să i se destrame și viața începe să curgă într'o serie de acte nefirești și goale de înțeles. Un unchiaș bătrân cu barba încâlcită și murdară, să mi se ierte expresia, dar și cu cămașa fericitului din legendă pe sub sumanul petecit, își încurca limba într'un răspuns, la o întrebare care intervenise adhoc.

— Mai bine nu mănânc decât să nu beau. Mi se uscă sufletul fără vin!

Dureros. Civilizația bolșevică ne-a introdus un obiceiu nou. Noroc de intervenția autorității. Altfel în câteva luni cine știe ce surprize ne-ar mai rezerva glavbusul.

ASFINȚEA TARGUL PE STRADA

Din piață am alergat din cartier în cartier. Eram nesățios să cunosc Chișinăul care se schimbase, atâta într'un an în cât aproape nu știu dacă te mai afli în el ori într'un regat minuscul, destrămat și pervertit până în adâncimi. Când m'am întors din colind era seară de-abinelea. Spre apus, asfințea târgul pe stradă.

Neculai V. Coban

Problema Facultății de Teologie din Capitala Basarabiei

Clerul Arhiepiscopiei Chișinăului în frunte cu P. S. Episcop Efrem, a întocmit un memoriu detaliat și documentat ce a fost trimis Ministerului Culturii Naționale și al Cultelor, în care se cere ca Facultatea de Teologie să fie înființată în Chișinău, mai ales astăzi când se pune atât de imperios problema reîncreștinării Ucrainei și în deosebi a Transnistriei românești.

In memoriu se documentează că Facultatea de Teologie este mai necesară decât oricare altă facultate în Chișinău.

Este de remarcat că studenții acestei facultăți, în cursul anului de tristă aducere aminte, au avut un rol hotărîtor în menținerea trează a conștiinței religioase și naționale în sânul populației românești din Basarabia.

Majororea bugetului C. F. R. cu un miliard lei pentru nevoile Basarabiei și Bucovinei

Pentru acoperirea nevoilor C. F. R. referitoare la exploatarea rețelei de cale ferată din Basarabia și Bucovina de nord până la finele exercițiului financiar în curs de executare, s'a aprobat în baza unui decret-lege majorarea bugetului Regiei autonome C. F. R. pe exercițiul 1941—42 cu suma de un miliard lei.

APROVIZIONAREA BASARABIEI ȘI BUCOVINEI CU MEDICAMENTE

Ministerul sănătății și ocrotirilor sociale ne trimite următorul comunicat:

Față de cele arătate în presă, privitor la lipsa de medicamente în farmaciile particulare din Basarabia și Bucovina de Nord, ministerul sănătății și ocrotirilor sociale aduce la cunoștință că s'a aprobat de ministerul economiei naționale ca farmaciile din cele două provincii desrobite să fie aprovizionate cu medicamente și materiale sanitare de către depozitele din țară, care vor putea livra de îndată toate comenzile făcute.

INFIINȚARE DE ȘCOLI PRACTICE pe lângă fermele agricole DIN BASARABIA

D. general Const. Voiculescu, Guvernatorul Basarabiei, având în vedere că învățământul practic adecuat nevoilor locale basarabene a dispus ca Directoratul Agriculturii din Basarabia să înființeze pe lângă fiecare fermă agricolă școli practice potrivite cu nevoile regiunii.

Cursurile acestor școli vor fi urmate de săteni și vor dura 2 ani. Se vor da îndrumări agricole, pomicole, viticole, precum și noțiuni generale de contabilitate și orice instrucțiuni folositoare în legătură cu buna organizare a gospodăriilor sătești.

Programul de organizare a acestor școli va fi întocmit de Directoratul Agriculturii în colaborare cu directoratele: Culturii Naționale și cel al Economiei Naționale.

Copil dispărut

Dispărut copil de 5 ani, cu numele de Pavel Pobereznіuc, originar din satul Ciocana Nouă, Cartierul Vistierniceni, Chișinău.

Cei cari află de soarta lui, sunt rugați să anunțe părinții pe adresa: Matei Pobereznіuc, satul Ciocana Nouă, com. Bubueți, jud. Lăpușna.

BAPTIȘTII DIN CHIȘINĂU AU FUGIT IMPREUNĂ CU BOLȘEVICII

Autoritățile locale au fost informate că majoritatea baptiștilor din localitate, în frunte cu fostul lor conducător Bușilă, au fugit odată cu trupele sovietice spre fundul Rusiei.

Puținii adepți ai acestei secte ce au mai rămas la Chișinău, convingându-se de comunitatea de concepții dintre baptism și comunism, s'au retras din cadrele menționatei secte.

Din această cauză, autoritățile noastre au hotărît să schimbe destinația fostei case de rugăciuni baptiste din str. Gării No. 1, transformând-o în cămin cultural și cantină pentru copiii săraci din cartier.

Profesorii obligați să declare averea lăsată în Basarabia la evacuare

Directoratul Culturii Naționale din Basarabia a trimis o circulară tuturor școlilor secundare, Sfintelor Episcopii și Inspectoratelor Școlare de Plasă, cerându-le ca fiecare profesor refugiat sau funcționar eclesiastic, să dea câte o declarație despre averea mobilă și imobilă lăsată în Basarabia cu ocazia evacuării.

In această declarație se va arăta data evacuării, obiectele lăsate, valoarea lor, localitatea de unde s'a făcut evacuarea și unde au funcționat cei în cauză în timpul refugiului.

„Paradisul bolșevic" în Basarabia

Românii dintre Prut și Nistru au trăit sub tirania bolșevică, un an de groază, un an de batjocură și de obidă jidovească. Din clipa în care hoardele sălbatice dela răsărit s'au năpustit asupra vetrelor basarabene, ferecându-le în lanțurile sclaviei asiatice, pentru frații noștri crunt loviți de neîndurarea soartei, cavalul a amuțit, doina s'a stins, întunericul gheenii și-a așternut vălul misterios, peste libertatea și obiceiurile de altă dată.

Conducătorii bolșevici au căutat dela început să înăbușe în sânge orice licărire de speranță într'o reîntoarcere a vremurilor din trecut.

Au dărâmat mănăstirile, prefăcându-le în grajduri și taverne; au pângărit icoanele; au necinstit pe Hristos.

De Sfintele sărbători ale Crăciunului clopotele bisericilor n'au mai vestit, ca în ceilalți ani, marele eveniment al nașterii Domnului; iar la Paști, în noaptea învierii Mântuitorului, credincioșii n'au mai avut dela cine lua lumină, căci preotul satului zăcea acum fără suflare pe dușumeaua înroșită de sânge a închisorii, asasinat mișelește de tâlharii sovietici.

Duminică, popasul de odihnă la sfârșitul unei săptămâni de trudă, s'a transformat și ea în durere și chin.

Imbrânciți cu brutalitate de agenții comuniști, sub loviturile nemiloase ale cnutului, femeile și bătrânii nu se puteau duce la Sf. Slujbă, ci trebuiau să muncească din zori și până'n noapte, pentrucă astfel să-și piardă credința străbună și să se închine „cu evlavie" tovarășului Stalin.

Deasemeni, pentru copilașii basarabeni, flămânzi și goi, cu picioarele degerate de frig, nopțile din iarna trecută au fost cu totul lipsiți de farmecul de odinioară, când adormeau ca niște îngerași în poala bunicuții, vrăjiți de basmele cu Feți-Frumoși și Ilene Cosinzene.

Somnul le-a fost mereu sbuciumat; căci în puterea nopții apărea din întuneric în pragul ușii, fantoma comisarului politic, cu țeava pistolului îndreptată spre tătuca, pe care-l ridica fără motiv din așternut ducându-l la temniță, unde alte bestii cu înfățișare de om, stăteau gata să-i descarce în ceafă gloanțele torturii...

Acuma deabia înțelegem frați basarabeni din ce cauză vi s'au ofilit obrajii! Acuma ne dăm seama de ce v'ați veștejit înainte de vreme!

Ați lăcrămat mult; ați suferit mizerii nesfârșite!...

Amintirile dureroase ale „paradisului bolșevic" se oglindesc tot așa de bine și în alte episoade la fel de sfâșietoare; ce poate fi mai crud, mai barbar, mai neuman, ca după o zi de eforturi supraomenești, presărați la fiecare pas cu ghionturi și isbituri de ciubotă muscălească, frânt de oboseală și de foame, să ți se ofere în bătae de joc, o bucată de pâine sau mămăligă mucegăită și câteva linguri de zeamă fără nici un gust, pe care bucătarii comuniști o preparaseră „cu multă grije", pentrucă să fie în totul „pe placul" nenorociților din colhoz.

Dar, deși nemernicii fără de lege i-au îmbrăcat cu de-asila în sdrențele umilirii, obligându-i să-și poarte crucea răstignirii pe drumurile blestemate ale Siberiei, frații de peste Prut n'au pierdut nici un moment nădejdea că va veni odată ziua în care cei cu inima română, vor învârti din nou hora frăției pe pământul patriei reîntregite.

Și fiindcă au crezut în veșnicia acestui neam, în viitorul lui strălucit, Pronia Cerească le-a adus mântuirea pe care o așteptau cu atâta nerăbdare.

La 22 Iunie 1941, când trupele germano-române de sub comanda generalului Ion Antonescu treceau Prutul, sfărâmând în țăndări lanțurile robiei sovietice și alungând hoardele roșii de pe plaiurile Basarabiei, românii de acolo au simțit ca niciodată fiorii bucuriei copleșindu-le sufletele, ușurate de povara silniciei barbare.

Investmântați din nou în haine de sărbătoare, ei au șters atunci binișor colbul de pe icoana ascunsă între cărămizile zidului și sărutând-o fierbinte și-au făcut cruce cu glas tare, fără a se mai teme ca nu cumva să fie observați din umbră, de vreo liftă spurcată cu pistol la brâu.

Iată deci că după un an de teroare comunistă, bolșevicii n'au isbutit întru nimic să le înstrăineze legea strămoșească.

Ea a rămas prezentă în memoria lor, împreună cu toate celelalte obiceiuri străbune și repetându-le mereu în gând, n'am uitat nimic din ceeace ne-au lăsat moștenire înaintașii noștri.

Iar astăzi, împreună cu cei refugiați care se întorc acum acasă, înspăimântați de ce văd după un an de absență, au pornit cu încredere la reconstituirea așezămintelor ruinate de nebunia bolșevică, sprijiniți fiind cu toată dragostea și înțelegerea de întreaga suflare românească.

Dumnezeu să binecuvinteze această muncă sfântă, prin care se desăvârșește cu vrednicie jertfa eroilor, morți pentru eliberarea crucii și pentru apărarea civilizației!

Aurelian Avrămescu

PENTRU REFUGIAȚII BASARABENI STABILIȚI IN VECHIUL REGAT

Instrucțiuni pentru scoaterea mobilei și a lucrurilor casnice din Basarabia

In interesul de a se preveni scoaterea de mobilă și de orice lucruri casnice din Basarabia, d. general C. Voiculescu, guvernatorul provinciei, a interzis trecerea lor peste Prut.

Astăzi, reglementându-se definitiv această problemă, în urma ordinului d-lui guvernator, se aprobă transportul mobilei și a lucrurilor casnice aparținând proprietarilor refugiați.

Dovada proprietății se face prin încheierea unui proces verbal de către autoritățile competente, în trei exemplare, în municipii de către circumscripțiile de poliție, în comunele urbane de către poliția locală și în comunele rurale, de către posturile de jandarmi, în unire cu notarii comunali.

Procesele verbale respective sunt a fi încheiate în baza mărturiilor scrise ale solicitatorului, sub semnătura a doi martori. Pentruca semnăturile acestora să fie valabile, trebue ca martorii să fi avut domiciliul stabil în localitatea respectivă înainte de 28 Iunie 1940.

Refugiații solicitatori, pe lângă formalitățile de mai sus, urmează să prezinte și dovezi asupra calității lor.

Acei veniți pentru întâia oară în Basarabia după desrobire, nu vor putea scoate din această provincie nimic fără să facă dovada scrisă că obiectele sunt cumpărate. Actele de cumpărare se fac la prefecturi, organele polițienești sau de jandarmerie, în fața a doi martori localnici, cari să confirme și să semneze despre exactitate. Fără aceste acte, nu se va admite transportul lucrurilor și nici nu se va recunoaște calitatea de proprietar asupra acestora din partea solicitantului.

Pe baza actelor de proprietate, autorizațiile vor fi eliberate de către prefecturile de județ, în urma unei cereri a solicitantului cu arătarea obiectelor ce voește a transporta peste Prut.

Alimentele și diferite materiale ca: materii prime, etc., rămân și mai departe blocate în Basarabia.

In privința călătoriei în Basarabia și a trecerii în Vechiul Regat, se vor elibera autorizațiuni speciale ca și până acum.

DAT IN JUDECATĂ PENTRU JIGNIRI ADUSE RELIGIEI CREȘTINE

In noaptea de 20 spre 21 Septembrie, săteanul Anton Miron din com. Nimoreni, jud. Lăpușna, eșise să dea nutreț cailor. Privind deasupra grajdului, ochii i s'au oprit asupra unei vedenii stranii, fixată de vârful acoperișului. Cățărându-se sus, a găsit agățat trupul cioplit în lemn al lui Christos, desprins de pe un crucifix, aruncat prin curte.

Trupul divin avea numai un braț. In locul celei de a doua mâini, era prins un cui de care atârna un bilețel cu următorul text: „A pornit Christos pe pământ să caute maici și vin".

Săteanul a adus cazul la cunoștința șefului postului de jandarmi, plut. I. Crudu, care începând investigațiile, a constatat că fărădelegea a fost săvârșită de Grosu Tudor, de 19 ani și Ciocan Timotei, de 21 ani, săteni din comuna de mai sus.

Nelegiuiții au fost arestați și înaintați parchetului de Lăpușna care le-a deschis acțiune publică, trimițându-i în judecată pentru jigniri aduse religiei creștine.

Termenul de judecată a fost fixat pentru ziua de 29 Oct. a. c.

S'a stabilit că numiții indivizi au activat sub ocupația bolșevică în rândurile tineretului comunist din Basarabia.

Publicație

REDACȚIONALE

Ziarul „Basarabia" trebuind să fie oglinda reală a vieții obștești din provincia dintre Prut și Nistru, în cadrul nouei vieți a României reîntregite, corespondenții noștri sunt rugați cu insistență să ne trimită numai știri cu caracter local.

Ziarul *Basarabia* caută spre imediată angajare corespondenți harnici la: Hotin, Soroca, Bălți, Orhei, Cahul, Ismail, Chilia, Cetatea Albă, Tighina, Tg. Edineți, Tg. Florești, Dubășari, Basarabeasca, Hâncești, Strășeni, Tg. Călărași și Ungheni.

Corespondențele de probă se vor trimite: Secretariatului de Redacție al ziarului „Basarabia", Bulevardul Lascar Catargiu No. 31, București III.

Societatea în nume colectiv de boiangerie și curățătorie din Chișinău

INFORMAȚIUNI

D. prof. Mihai Antonescu, vicepreședinte al Consiliului de miniștri, a primit în audiență eri, Vineri, pe d. ministru Herman Neubacher, însărcinatul special cu chestiuni economice, de pe lângă legația germană din București.

Printre nenumăratele edificii distruse la Chișinău de furia iudeo-bolșevică este și aceea a federalei „Codrul", care reprezintă 77 de cooperative basarabene și dispunea de peste 5 milioane capital și rezerve. Prin această federală se distribuise în anul 1939 credite de peste 18 milioane lei sătenilor și în acelaș an valorificase 800 vag. cereale ale micilor producători, pe cari în acelaș timp i-a aprovizionat cu însemnate cantități de articole de primă necesitate.

Refacerea unei instituții atât de utile este nu numai o necesitate, dar și o datorie. De aceea Institutul național al cooperației luând inițiativa, a deschis subscrierea la fondul de ajutorare în vederea reclădirii, cu 100.000 lei, făcând apel călduros la toate federalele din țară să contribue la rândul lor.

COMPLECTAREA DECRETELOR-LEGI PENTRU EXPROPRIEREA BUNURILOR EVREEŞTI

Monitorul Oficial de eri publică următorul decret-lege pentru modificarea și completarea unor dispozițiuni din decretele-legi privitoare la trecerea bunurilor evreești în patrimoniul Statului și din decretul-lege pentru înființarea Centrului Național de Românizare.

CAPITOLUL I

Dispozițiuni privitoare la imobilele urbane

ART. 1. — Somațiunea de predare, prevăzută de decretul-lege nr. 842, pentru trecerea proprietăților urbane evreești în patrimoniul Statului, din 28 Martie 1941, și decretul-lege nr. 1216, pentru înființarea Centrului Național de Românizare, din 3 Mai 1941, se desființează.

Dreptul de folosință asupra imobilelor trecute în patrimoniul Centrului Național de Românizare, rezervat foștilor proprietari evrei, de art. 10 al decretului-lege Nr. 842, publicat în Monitorul Oficial din 28 Martie 1941, încetează dacă nu a luat sfârșit înainte, pe data de 26 Octombrie 1941, iar în comunele unde, potrivit obiceiului locului, termenul contractelor de locațiune expiră la alte date, pe data de 1 Octombrie 1941.

Dela încetarea dreptului de folosință, fostul proprietar evreu va avea dreptul să rămână, cu titlul de locatar, în imobilul sau în partea de imobil pe care îl folosea anterior pentru locuință, birou sau orice altă întrebuințare, până la expirarea semestrului în cursul căruia va avea loc luarea în primire sau, dacă această luare în primire s'a efectuat mai puțin de 20 zile înainte de expirarea semestrului, până la expirarea semestrului următor.

Chiria anuală datorită de fostul proprietar evreu va fi egală cu venitul brut al imobilului sau apartamentului ce ocupă, înscris în matricola fiscală respectivă, cu o majorare de 25 la sută dacă acest venit a fost înscris în matricolă înainte de 23 Aprilie 1939, sau de 10 la sută, dacă a fost înscris sau modificat după această dată.

ART. 2. — Centrul Național de Românizare va lua în primire imobilul în baza declarațiunii făcute de fostul proprietar evreu chiar dacă acesta a făcut contestațiune.

In lipsa de declarațiune, sau de deciziunea Comisiei centrale de judecată, luarea în primire se va putea face în baza încuviințării date, la cererea Centrului Național de Românizare, de președintele tribunalului în circumscripția căruia se află situat imobilul.

Incuviințarea se va da numai dacă, după cercetarea sumară a dovezilor se poate prezuma că imobilul care urmează să fie luat în primire a trecut în patrimoniul Centrului Național de Românizare.

Președintele, din oficiu, va comunica de îndată proprietarului copie de pe cerere, cu invitațiunea de a depune în scris apărările sale, dimpreună cu dovezile, în termen de trei zile libere dela primirea acestei comunicațiuni și se va pronunța, fără citarea părților, în Camera de consiliu, în cel mult trei zile libere dela expirarea termenului de mai sus, printr'o ordonanță motivată, datată și semnată de dânsul și de grefier sau de înlocuitorii lor.

Aceste ordonanțe prezidențiale nu vor putea fi atacate decât odată cu procesul-verbal de luare în primire, prin contestațiunea prevăzută de art. 27 al legii de față.

ART. 3. — Delegații Centrului Național de Românizare, împuterniciți în scris pentru fiecare imobil, vor proceda la luare în primire încheind proces-verbal în triplu exemplar, din care, unul pentru fostul proprietar, iar două pentru Centrul Național de Românizare. Delegații vor fi însoțiți de agenți ai forței publice.

Fostul proprietar este obligat să predea delegatului contractele de închiriere ale imobilului.

Procesul-verbal va cuprinde arătare despre titlul, în temeiul căruia se face luarea în primire și despre împuternicirea delegatului, numele și pronumele fostului proprietar, imobilul cu indicarea județului și comunei în care este situat, strada și numărul de carte funciară pe comune și numărul topografic, contractele de închiriere predate, precum și orice informațiuni privitoare la degradările și deteriorările suferite de imobil de la data ultimului recensământ fiscal.

Procesul-verbal va fi semnat de delegat, de fostul proprietar dacă este față, de chiriaș și de toți acei care au fost prezenți la luarea în primire, dacă aceștia nu vor voi sau nu vor putea să semneze, se va face arătare despre aceasta.

Procesul-verbal de luare în primire se va publica în extras în Monitorul Oficial.

ART. 4. — Toate contractele de închiriere în curs de executare încheiate în virtutea dreptului lor de folosință de foștii proprietari evrei, sunt reziliate de plin drept, fără somațiune sau altă formalitate, pe data de 23 Aprilie 1942, iar în comunele unde, potrivit obiceiului locului, termenul contractelor de locațiune expiră la alte date, pe data de 1 Aprilie 1942, dacă luarea în primire a avut loc cu cel puțin 20 zile libere înainte de expirarea termenelor susmenționate; în cazul contrar, se vor aplica dispozițiunile art. 1, al. 3, în fine.

Chiriașii, prevăzuți de aliniatul precedent, sunt obligați, prin derogare de la dispozițiunile contractelor de închiriere, să plătească chiria trimestrial sau lunar, cu 15 zile libere înainte de începerea trimestrului sau a lunii, după cum chiria anuală inclusiv accesoriile, este mai mare sau mai mică de 60.000 lei.

Chiriile scadente, cel mai târziu până la 26 Octombrie 1941, se vor putea plăti în termen de 15 zile libere dela această dată.

ART. 5. — Centrul Național de Românizare, va putea majora, pentru viitor, prin act unilateral de voință, chiria stipulată în contractele de închiriere încheiate de fostul proprietar evreu.

Noua chirie nu va putea depăși venitul brut al imobilului sau al apartamentului înscris, la data încheierii contractului, în matricola fiscală respectivă și majora cu 25 la sută, dacă contractul s'a încheiat înainte de 23 Aprilie 1939 sau cu 10 la sută, dacă a fost încheiat după această dată.

Majorarea chiriei se va notifica, cu cel puțin 30 zile libere, înainte de expirarea semestrului.

Dacă chiriașul notifică Centrului Național de Românizare, în termen de 15 zile libere, dela primirea notificării susmenționate, că nu acceptă majorarea, el va continua să plătească vechea chirie, iar contractul va fi reziliat de plin drept, fără somație sau vreo altă formalitate, la expirarea semestrului în curs.

ART. 6. — Dacă imobilul este necesar administrațiilor publice și acesta este luat în primire, Centrul Național de Românizare va putea, prin act unilateral de voință, să rezilieze contractul de închiriere sau să desființeze, tot astfel, dreptul de locațiune al fostului proprietar evreu pe data expirării semestrului în curs, notificând aceasta locatarului cu cel puțin 20 zile libere înainte de data susmenționată.

ART. 7. — In cazurile prevăzute de legea de față, semestrul se va socoti potrivit obiceiului locului.

ART. 8. — Chiriașii, intrând în prevederile decretului-lege privitor la măsurile excepționale aplicabile în timpul cât armata se află în stare de războiu din 1 Iulie 1941, sau în prevederile legii nr. 828 din 1941, pentru prelungirea contractelor de închiriere, vor continua să beneficieze, prin derogare dela dispozițiunile legii de față, de prevederile acelor legi.

ART. 9. — Sub sancțiunea pierderii indemnității ce i se cuvine pentru imobilul trecut în patrimoniul Centrului Național de Românizare și a pedepselor prevăzute de art. 549 codul penal, fostul proprietar evreu, care a făcut declarațiunea prevăzută de art. 7 din decretul-lege nr. 842, publicat în „Monitorul Oficial" din 28 Martie 1941, este obligat să notifice aceasta chiriașilor imobilului, în termen de 20 zile libere dela publicarea prezentei legi.

Centrul Național de Românizare va putea de asemeni face oricând această notificare. oTtastfel, Centrul va putea deasemeni face oricând a-prezidențială prevăzută de art. 2 al legii de față sau deciziunea prin care Comisiunea centrală de judecată a constatat trecerea imobilului în patimoniul Centrului Național de Românizare.

Dela data primirii notificării sau dela data porcesului-verbal de luare în primire, dacă l-a semnat, chiriașul nu se va putea libera valabil decât depunând chiriile scadente la C. E. C. în contul Centrului Național de Românizare.

Obligația de a face notificarea prevăzută de alin. 1, al prezentului articol, este în sarcina asociaților cu răspundere nelimitată când imobilul trecut în patrimoniul Centrului Național de Românizare a aparținut unei societăți.

Dacă însă imobilul a aparținut unei societăți anonime pe acțiuni, dispozițiunile de mai sus se vor aplica numai după 3 luni de zile dela expirarea termenului prevăzut pentru nominalizarea acțiunilor și reglementarea stabilirii calității de societate neevreească. In acest caz, sub sancțiunea penală sus prevăzută obligațiunea de a face notificarea incumbă administratorului-delegat și directorului societății.

ART. 10. — In termen de 15 zile libere dela data când, potrivit art. 1, încetează dreptul de folosință al fostului proprietar evreu, acesta este obligat, sub sancțiunea pierderii inemnității cuvenite pentru imobilul trecut în patrimoniul Centrului Național de Românizare, să depună chiriile ce a încasat cu anticipație, la C. E. C., în contul Centrului Național de Românizare.

Foștii proprietari evrei, care cu rea credință vor încasa chirii scadente după încetarea dreptului lor de folosință vor fi obligați să restitue Centrului Național de Românizare întreitul sumelor încasate și se vor pedepsi potrivit dispozițiunile art. 537 din codul penal.

ART. 11. — fostul proprietar evreu este obligat să depună la C. E. C., în contul Centrului Național de Românizare, chiria prevăzută de alinatul final al art. 1, potrivit prevederilor art. 4, alin. 2 al legii de față.

ART. 12. — Dreptul de locațiune al fostului proprietar evreu, precum și contractele de închiriere, încheiate de acesta înainte de încetarea dreptului său de folosință se desființează sau se reziliază de plin drept, fără somațiune sau orice alte formalități, în caz de neplata chiriei la termenele prevăzute în legea de față, fără prejudiciul dispozițiunilor art. 8 al legii nr. 828 din 1941, pentru prelungirea contractelor de închiriere

Dispozițiunile alin. 1 ale suscitatului articol se vor aplica, prin asemănare, și în cazul când fostul propritar evreu nu a putut cunoaște, în temeiul matricolei fiscale, chiria ce urmează să plătească pentru partea din imobil ce ocupă.

ART. 13. — Evacuarea imobilului, în cazurile prevăzute de legea de față, se va ordona, în temeiul deciziunii motivate a Centrului Național de Românizare, de președintele instanței competente.

orice fel, aferente imobilului, sunt în

ART. 14. — Impozitele și taxele de sarcina fostului proprietar evreu până la data când încetează dreptul său de folosință.

ART. 15. — Fostul proprietar evreu răspunde, potrivit dreptului comun de degradările și deteriorările suferite de imobil pe timpul cât i-a aparținut dreptul de folosință.

Judecata se va urma în Camera de consiliu, de urgență și cu precădere.

Despăgubirea cuvenită Centrului Național de Românizare va fi egală cu de 3 ori valoarea pagubei pricinuite.

ART. 16. — Toate sumele pe care, potrivit art. 10, 11, 14 și 15, alin. 3, fostul proprietar evreu le va datora, vor putea fi reținute de către Centrul Național de Românizare din indemnitatea cuvenită pentru bunurile trecute în patrimoniul acestuia.

In cazul prevăzut de art. 11 și 14, Centrul va putea reține întreitul sumei datorate de fostul proprietar evreu.

ART. 17. — Dispozițiunile din art. 1 până la 16 inclusiv, se aplică și foștilor titulari evrei ai drepturilor de superficie, purtând asupra imobilelor prevăzute de decretul-lege nr. 842, publicat în Monitorul Oficial din 28 Martie 1941.

ART. 18. — Dacă Comisiunea centrală de judecată va decide că imobilul nu a trecut în patrimoniul Centrului Național de Românizare, contractele de locațiune, încheiate de acest Centru nu vor fi opozabile proprietarului, decât pe termen de cel mult un an dela expirarea semestrului în cursul căruia a intervenit susziza deciziune.

In acest caz, Centrul Național de Românizare este obligat să restitue, în numerar, proprietarului chiriile, sau arenzile încasate, în termen de trei luni dela data deciziunii, fără a datora dobânzi.

Cap. II. Dispozițiuni comune

ART. 19. — Indemnitatea ce urmează a fi plătită foștilor proprietari evrei pentru imobilele intrate în patrimoniul Centrului Național de Românizare va fi egală cu de opt ori venitul brut la care imobilul era impus în matricolele contribuțiunilor directe, prin ultimul recensământ fiscal.

In cazul dreptului de superficie, se va ține seamă de partea neexpirată a termenului pentru care acest drept a fost constituit.

Dacă din orice cauze valoarea imobilului s'a depreciat dela ultimul recensământ, indemnitatea va fi scăzută în mod corespunzător.

Pentru vase și plutitoare, indemnitatea se va stabili potrivit art. 6, al. 6 din decretul lege pentru trecerea în patrimoniul statului a vaselor și plutitoarelor, aparținând evreilor și societăților evreești din 4 Decembrie 1940.

Pentru bunurile mobile indemnitatea se va stabili pe baza prețurilor curente la data trecerii lor în patrimoniul statului.

Pentru păduri, mori și industrii, indemnitatea se va stabili prin evaluarea făcută de experți prevăzuți de art. 17, al. 1 din decretul-lege No. 1.216, publicat în Monitorul Oficial din 3 Mai 1941.

ART. 20. — Indemnitatea cuvenită pentru bunurile trecute în patrimoniul Centrului Național de Românizare, se va stabili de comisia centrală de judecată pentru fiecare bun mișcător sau nemișcător în parte, făcându-se mențiune specială când ea privește un micșător dat în gaj.

ART. 21. — Decizia de stabilire a indemnității, împreună cu procesul-verbal de luare în primire a bunului trecut în patrimoniul Centrului Național de Românizare va fi trimis de comisia centrală de judecată după cazuri:

1. Tribunalul în circumscripțiunea căreia este situat imobilul, iar dacă acesta este înscris în cartea funciară.

2. Tribunalului locului unde se află mișcătorul la data procesului verbal de luare în primire.

ART. 22. — Odată cu trimiterea deciziunilor de stabilire a indemnității instanțelor susprevăzute, Comisiunea centrală de judecată va dispune publicarea, în extract a acestor deciziuni în Monitorul Oficial.

Publicarea va cuprinde: numele, pronumele și domiciliul fostului proprietar evreu, identificarea bunului, potrivit art. 3, al. 4 arătarea indemnității stabilite și a instanțelor prevăzute de art. 21, care vor întocmi tabloul de împărțire, precum și somațiunea ca toți aceia care au vreun drept de valorificat, cu privire la indemnitate, să-l exercite cu prilejul întocmirii tabloului de împărțire.

In aceleași condițiuni se va publica prețul cu care a fost vândut bunul mișcător dat în gaj de fostul proprietar

ART. 23. — Prin îngrijirea președintelui sau a judecătorului de carte funciară, grefierul sau conservatorul de carte funciară va face un tablou de toate inscripțiunile și transcripțiunile efectuate asupra imobilului preluat la data trecerii acestuia în patrimoniul statului.

ART. 24. — După trecerea a 30 zile libere dela publicarea prevăzută de art. 22, al. 2 al legii de față, președintele tribunalului sau delegatul său ori judecătorul de carte funciară va întocmi tabloul de împărțirea indemnității, după normele prevăzute de art. 451 și următorii și art. 574 și următorii, din codul de procedură civilă din Vechiul Regat, sau de art 118 și următorii și art. 188 și următorii din legea de execuție din Ardeal.

Tabloul de ordine va arăta, numeric, cât se cuvine fiecărui îndreptățit din indemnitate.

In termen de 30 zile libere dela data când tabloul de împărțirea indemnității va rămâne definitiv, toți acei care, conform legii, au dreptul a fi plătit potrivit art. 56 al decretului-lege No. 1,216 publicat în Monitorul Oficial din 3 Mai 1941, și art. 6, alineatul penultim al decretului-lege No. 867, publicat în Monitorul Oficial din 4 Decembrie 1940, vor depune în instanță acțiunea în constatare cu actele doveditoare

După expirarea acestui termen, tribunalul sau instanța de carte funciară va trimite tabloul de împărțire, împreună cu acțiunile și actele prevăzute în alineatul precedent, Centrului Național de Românizare, care va înainta acțiunile, fără întârziere, comisiunii centrale de judecată.

ART. 25. — In temeiul tabloului de împărțire, Centrul Național de Românizare va efectua plata indemnității potrivit distincțiunilor legii, în rentă perpetuă sau amortizabilă în 3 ani, în numerar plătit de îndată sau în termen de 5 ani, cu o dobândă de 3%.

ART. 26. — Nu se poate înființa în mâinile statului sau a Centrului Național de Românizare, nicio poprire asupra indemnității, și nici face opozabilă acestora, cesiunea ei, face popririle înființate sau notificările de cesiuni, făcute anterior, rămân de drept desființate.

Popririle se vor putea înființa numai în mâinile grefierului instanțelor arătate în publicațiunea prevăzută de art. 22. Tot astfe se vor notifica cesiunile.

ART. 27. — Contestațiile cu privire la trecerea bunurilor în patrimoniul statului prevăzute de art. 14, al. 1 din decretul-lege No. 1.216, publicat în Monitorul Oficial din 3 Mai 1941, se vor face dela data încetării dreptului de folosință a fostului proprietar, până la expirarea a 30 zile libere, dela data procesului-verbal de luare în primire a imobilului de către Centrul Național de Românizare, dacă fostul proprietar a fost față sau dela publicarea în Monitorul Oficial, în celelalte cazuri.

Contestațiunile anterior făcute, potrivit prevederilor art. 14 al decretului-lege No. 1.216, publicat în Monitorul Oficial din 3 Mai 1941, se consideră valabil introduse.

ART. 28. — In termen de 30 zile libere dela publicarea legii de față, evreii care pretind că intră în prevederile art. 5 al decretului-lege No. 842 publicat în Monitorul Oficial din 28 Martie 1941, sunt obligați, sub sancțiunea decăderii din beneficiul acordat de aceste dispozițiuni, a cere să se constate dacă îndeplinesc condițiunile legii.

Odată cu cererea, vor depune și toate dovezile de care înțeleg a se servi, sub sancțiunea de a nu mai fi ținute în seamă

ART. 29. — Sunt socotite rezolvate de plin drept, fără punere în întârziere sau vreo altă formalitate, toate contractele de vânzare-cumpărare de imobile rurale sau urbane, având dată certă, încheiate între vânzători neevrei și cumpărători evrei, dacă până la data când imobilul urma să treacă în patrimoniul statului, potrivit decretelor-legi respective, prețul nu a fost plătit, în total sau în parte, la termenele prevăzute în contract.

Acțiunea în constatarea rezoluțiunii va fi de competența exclusivă a comisiunii centrale de judecată. Ea se va introduce în termen de 30 zile libere dela publicarea legii de față

ART. 30. — In toate litigiile de competența Comisiei centrale de judecată de pe lângă Centrul Național de Românizare, citarea se va face prin publicare în Monitorul Oficial.

ART. 31. — Notificările prevăzute în legea de față, se vor putea face și prin poștă, potrivit dispozițiunilor regulamentului pentru organizarea și executarea serviciului de predarea citațiilor și comunicarea actelor de procedură, prin intermediul poștei, din 16 Aprilie 1934.

ART. 32. — Locuințele aparținând evreilor și terenurile din jurul acestor locuințe, prevăzute de art. 5, al. 6 al decretului-lege No. 3.347, publicat în Monitorul Oficial din 5 Octombrie 1940, trec de plin drept în patrimoniul Centrului Național de Românizare, la expirarea unui termen de 6 luni dela publicarea prezentului decret-lege, în condițiunile decretului-lege No. 842, publicat în Monitorul Oficial din 28 Martie 1941, cu modificările și completările ulterioare, dacă între timp, nu au fost înstrăinate unor neevrei, prin acte cu dată certă, cu aprobarea subsecretariatului

ART. 33. — Dispozițiunile art. 6, ale decretului-lege No. 842, publicat în Monitorul Oficial din 28 Martie 1941, vor fi aplicabile și proprietarilor evrei ai oricăror bunuri trecute în patrimoniul statului sau Centrului Național de Românizare, în temeiul legilor pentru trecerea bunurilor evreești în aceste patrimonii.

Cererea pentru aplicarea excepțiunii prevăzută în susmenționatul articol, se va face în termen de 30 zile libere dela publicarea prezentului decret-lege.

ART. 34. — Bunurile trecute în patrimoniul statului, în temeiul art. 2 al legii No. 791, pentru unele măsuri legislative, privind Basarabia și Bucovina de Nord, din 4 Septembrie 1941, se socotesc atribuite dela această dată Centrului Național de Românizare.

ART. 35. — Refugiații din Transilvania de Nord și Dobrogea de Sud vor avea drept de preferință la arendările și închirierile pe care Centrul Național de Românizare, sau subsecretariatul de stat al românizării, colonizării și inventarului le va face în cursul unui an dela publicarea legii de față, chiar dacă oferta lor este cu 20 la sută mai mică decât oferta cea mai favorabilă.

ART. 36. — Art. 12 din legea pentru înființarea Centrului Național de Românizare din 3 Mai 1941 se modifică după cum urmează:

„Comisia centrală de judecată are în competința sa exclusivă:

a) Judecarea tuturor litigiilor, între cei interesați și Centrul Național de Românizare, născute din aplicarea următoarelor decrete-legi, cu modificările ulterioare:

Decretul-lege No. 3.347, publicat în Monitorul Oficial din 5 Octombrie 1940;

Decretul-lege No. 3.810, publicat în Monitorul Oficial din 17 Noembrie 1940;

Decretul-lege No. 3.968, publicat în Monitorul Oficial din 1 Decembrie 1940;

Decretul-lege No. 842, publicat în Monitorul Oficial din 28 Martie 1941;

Decretul-lege No. 1.220, publicat în Monitorul Oficial din 3 Mai 1941;

Articolul 1, alin. 2 și art. 2 al legii No. 791 din 1941, pentru unele măsuri legislative privind Basarabia și Bucovina de Nord;

b) Judecarea acțiunilor celor care au interes juridic de a se constata judecătorește dacă o persoană fizică, societate, asociațiune sau fundație este ori nu evreească, dacă se bucură de beneficiul excepțiunilor prevăzute de art. 5 al decretului-lege No. 842, publicat în Monitorul Oficial din 28 Martie 1941, sau dacă bunul intră ori nu în prevederile decretelor-legi respective;

c) Judecarea acțiunilor prin care terțele persoane pretind un drept de proprietate, precum și acțiunile personale, care tind la readucerea bunurilor în patrimoniul reclamantului.

Sub sancțiunea decăderii, aceste acțiuni se vor intenta, cel mai târziu într'un an dela data publicării în Monitorul Oficial a procesului-verbal de luare în primire;

d) Stabilirea indemnității cuvenite pentru trecerea bunului în patrimoniul Centrului Național de Românizare;

e) Stabilirea prețului la care se vor putea exercita drepturile de răscumpărare recunoscute de lege, neevreilor".

ART. 37. — Următoarele dispozițiuni din decretul-lege No. 1.216, publicat în Monitorul Oficial din 3 Mai 1941, se modifică, precum urmează.

1. „Art. 24. — Comisiunea centrală de judecată are de asemeni în competința sa exclusivă, întocmirea tablourilor persoanelor care întrunesc condițiunile cerute de lege, spre a li se atribui, în temeiul art. 47, punctul c al decretului-lege No. 1.216, publicat în Monitorul Oficial din 3 Mai 1941, imobilele preluate de stat.

Tablourile rămân definitive prin aprobarea sau modificarea lor de către comitetul interministerial.

Centrul Național de Românizare nu va putea atribui bunurile, decât celor cuprinși în aceste tablouri.

2. ART. 36. pct. d. — Propune bunurile care vor fi trecute în administrația altor instituții publice și celor care să formeze fondul imobiliar al colonizării, în condițiunile legii de colonizare.

Trecerea se va face prin decizia comitetului interministerial, punându-se în sarcina ministerului de finanțe obligațiunea de a vărsa Centrului Național de Românizare sumele necesare pentru plata cupoanelor și amortizarea rentelor corespunzătoare bunurilor.

3. Art. 36. pct. e. — Hotărăște închirierea sau arendarea bunurilor arătate în art. 2.

Cu autorizarea prealabilă a comitetului interministerial, lichidează sau vinde prin licitație publică, bunurile susmenționate sau le atribue, potrivit art. 24 și 47, punctul c.

4. Art. 47, alin. 1. — Centrul Național de Românizare, cu autorizarea prealabilă a comitetului interministerial, va împărți bunurile imobile intrate în patrimoniul statului, în următoarele categorii:

5. Art. 47, pct. c. — Bunurile care vor fi vândute membrilor corpurilor constituite sau asociațiuni profesionale: ofițeri, magistrați, profesori, alți funcționari, arhitecți, medici, ingineri, muncitori, etc., pe baza tablourilor întocmite, conform art. 24.

6. Art. 47, pct. e. — Bunuri care vor fi scoase în vânzare la licitație publică.

ART. 38. — Art. 16, al. 1 din decretul-lege No. 842, publicat în Monitorul Oficial din 28 Martie 1941, se modifică precum urmează:

„Prin derogare dela dispozițiunile art. 14, titularii neevrei ai drepturilor reale, purtând asupra imobilelor urbane trecute în patrimoniul Centrului Național de Românizare, vor fi plătiți, la alegerea Centrului Național de Românizare, în titluri rambursabile în cel mult 3 ani, purtând o dobândă de 3 la sută, sau, cu învoirea îndreptățitului, prin dare în plată a unor bunuri trecute în patrimoniul statului, în puterea decretului-lege de față.

Cap. III. Dispozițiuni finale și transitorii

ART. 39. — Acțiunile prevăzute de art. 35, punctul c din legea de față, aflate în curs de judecată la publicarea prezentei legi, vor continua să fie judecate de instanțele în fața cărora sunt pendinte.

ART. 40. — Centrul Național de Românizare va putea realiza, în temeiul art. 6 de mai sus, pe data de 26 Octombrie 1941, iar în comunele unde, potrivit obiceiului locului, termenul contractelor de locațiune expiră la alte date, pe data de 1 Noembrie 1941, contractele de închiriere încheiate de fostul proprietar evreu, chiar dacă imobilul nu a fost luat în primire, notificând locatarului, rezilierea cu cel puțin 10 zile libere înainte de datele susmenționate.

In aceleași condițiuni, Centrul de Românizare va putea desființa, pe aceleași date, dreptul de locațiune al fostului proprietar evreu, prevăzut de art. 1 al legii de față.

Somațiile de evacuare sau notificările de reziliere, făcute de Centrul Național de Românizare, anterior publicării legii de față, vor produce efectele notificărilor mai susprevăzute.

Dispozițiunile articolului de față se vor aplica și în cazul contractelor de închiriere prelungite prin efectul legii No. 828, din 16 Septembrie 1941, cu excepțiunea contractelor relative la locuințe, dacă chiria nu depășește 50.000 lei anual sau dacă chiriașul, soțul, soția sau descendenții ce locuesc cu el, sunt funcționari publici, pensionari publici sau sunt efectiv mobilizați.

ART. 41. — Sub rezerva art. 34 de mai sus, prezenta lege nu aduce nici o atingere dispozițiunilor legii No. 791 din 4 Sept. 1941.

ART. 42. — Articolele 8, 9, 10, 13, 17, ale decretului-lege No. 842, publicat în Monitorul Oficial din 28 Martie 1941, art. 14, al. 1; art. 19, 20, 54, 63, al. 3 ale decretului-lege No 1.216, publicat în Monitorul Oficial din 3 Mai 1941, precum și orice alte dispoziții contrare legii de față, sunt și rămân abrogate.

Trecerea în patrimoniul

Oficiului de românizare a creanțelor ipotecare, spitale sau case de sănătate, aparținând evreilor

„Monitorul Oficial" de eri publică decretul lge pentru trecerea în patrimoniul Centrului Național de Românizare a creanțelor ipotecare, spitale sau case de sănătate, aparținând evreilor și pentru complectarea decretelor legi Nr. 1216 și Nr. 1220 din 2 Mai 1941.

Decretul prevede că Centrul Național de Românizare va putea decide oricând trecerea în patrimoniul său a creanțelor garantate cu ipotecă convențională, dacă aparțin evreilor și sunt născute înainte de publicarea prezentei legi, în schimbul unei despăgubiri în rentă, socotită la valoarea nominală și purtând o dobândă de 3 la sută.

Orice act privitor la aceste creanțe sau ipoteci (cesiune, plata capitalului, darea în plată, compensațiunea convențională sau judecătorească, novațiunea, delegațiunea, renunțarea la inscripțiunea ipotecară ori la ipotecă etc.) nu se va putea face sub sancțiuna nulității, decât cu autorizarea prealabilă a Centrului Național de Românizare. Centrul Național de Românizare va putea acorda autorizarea cerută, renunțând astfel la preluarea sau va putea prelua creanța.

In cazul când un evreu a dobândit prin cesiune o creanță intrând în prevederile prezentei legi, debitorul, dacă nu este evreu se va putea libera, fie față de cesionar, fie în cazul preluării creanței față de C. N. R., plătind numai prețul real al cesiunii și spesele contractuale, cu dobânda din ziua când cesionarul a plătit prețul cesiunii. Dacă o asemenea creanță va fi preluată, Centrul Național de Românizare nu va datora despăgubire decât pentru prețul real al cesiunii și spesele contractului, chiar dacă debitorul neevreu ar fi renunțat la beneficiul prevăzut mai sus.

Decretul stabilește în mod detailat regimul pentru toate cazurile în parte.

In continuare, decretul prevede că Centrul Național de Românizare va putea decide trecerea în patrimoniul său a oricărui spital sau casă de sănătate — atât imobilul cât și instalațiunile de orice natură — aparținând evreilor persoane fizice sau juridice de orice fel.

Sunt socotite evreești, asociațiunile fără scop patrimonial și fundațiunile al căror scop sau activitate este de interes exclusiv sau precumpănitor evreesc. Tot astfel sunt socotite evreești și acele asociațiuni în care mai mult decât un sfert din numărul total al membrilor sunt evrei, precum și acele fundațiuni al căror comitet de conducere este compus în majoritate de evrei.

Trecerea spitalelor și caselor de sănătate în patrimoniul Centrului Național de Românizare, precum și administrarea și înstrăinarea acestor bunuri, sunt supuse dispozițiunilor privitoare la imobilele urbane prevăzute de decretele legi pentru trecerea proprietăților urbane evreești în patrimoniul Statului.

Un negustor de lemne internat în lagăr

Comerciantul Aurel D. Sussnea din Bucuresti, str. Inclinată No. 2 vânzând lemne cu preț mai mare decât cel fixat prin decizia ministerială nr. 402-941, a fost internat în lagărul dela Tg. Jiu și trimis în judecată.

Aceiași măsură se va aplica tuturor speculanților, oricare ar fi categoria mărfii pe care o speculează.

LUCRĂRI IN VIE

In școala de vițe până la căderea brumelor se continuă însemnarea vițelor neautentice, care se notează într'un carnet special sau se distrug dacă sunt prea puține la număr.

După cules și la cea dintâi brumă, se începe tăierea viilor, care, din măsuri de prevedere, va fi numai pregătitoare, urmând ca tăierea definitivă să fie făcută în primăvara anului viitor.

In viile cu varietăți alese, cu ocazia tăierii se vor recolta cu o deosebită atenție coardele pentru altoi; ele se vor curăța de frunze și crăci, se vor tăia la 10-12 ochi, se vor lega în snopi de câte 100 și 200 bucăți, se vor eticheta și se vor păstra astfel fie în pământ, fie în nisip, până în primăvară, când urmează a fi folosite pentru altoire. Coardele altoi se vor recolta numai de la vițele cari au rodit. Ele vor trebui să fie perfect sănătoase, bine coapte și de o grosime mijlocie (8-12 mm).

După tăiere, via urmează să fie arată și apoi îngropată sau cel puțin mușuroită, pentru a fi ferită de gerurile iernei.

In cazul viilor pe araci, acestea înainte de tăiere și îngropat, se vor scoate din pământ și se vor așeza în stive pe un loc mai ridicat din vie sau se vor duce la cramă, unde în zilele mai călduroase de iarnă vierii îi pot alege și ascuți.

Odată cu îngropatul viei, se pot face și gropile pentru lipsuri, care se vor planta în primăvara viitoare fie cu vițe altoite de cea mai aleasă calitate, fie cu port-altoi înrădăcinați, după împrejurări.

O caldă manifestare a frăţiei de arme româno-germană

Sărbătorirea d-lui colonel Just, ataşatul militar al Germaniei la Bucureşti

In seara de 9 Octombrie crt., a avut loc în saloanele Cercului Militar, dineul dat de Ministerul Armatei, în onoarea d-lui colonel Just, ataşatul militar al Reichului în România, care a primit o nouă altă însărcinare.

Personalitatea colonelului Just este bine cunoscută în lumea militară. El a contribuit în măsură apreciabilă la adâncirea legăturilor sufleteşti între conducătorii armatei noastre şi acela a armatei germane. Venit în ţară în preziua unor evenimente politice şi militare de o importanţă covârşitoare, colonelul Just s'a arătat la înălţimea misiunii sale realizând condiţiunile unei colaborări leale între armata română şi cea germană. In felul acesta colonelul Just şi-a câştigat nu numai aprecierea cercurilor noastre militare dar şi o vie simpatie a acestora. Astăzi când armatele germane şi române luptă alături în contra duşmanului comun, colonelul Just poate privi cu încredere opera la care a contribuit şi care a dat roade atât de strălucite.

ASISTENŢA

Au participat la această sărbătorire din partea armatei germane d-nii: General Speidel, Amiralul Fleischer, General Gerstenberg, Medic General Dr. Lohse, Colonel Ritter von Mann, Lt. Col. Moesinger, Lt. Colonel Braunn, Maior Stahl, Cpt. v. Oswald şi Locot. Schlecht.

Din partea armatei române au fost prezenţi d-nii: General de Divizie C. Pantazi, Subsecretar de Stat al Ministerului Armatei, General N. Mazarini, Subşeful Marelui Stat Major, General F. Georgescu, General I. Boiteanu, General C. Constantin, Colonel P. Antonescu, Colonel Cernăianu, Colonel N. Vlădescu, Colonel I. Pandele, Lt. Col. Marcel Olteanu, Lt. Colonel D. Stancov, Lt. Colonel Dinulescu, Lt. Col. Ionescu T. Ioan, Lt. Col. Popescu Virgil, Lt. Col. Filipescu Gh., Lt. Col. Popescu Poiană, Lt. Col. Cojocărescu, Maior Galu şi Căpitan Pascal.

Decorarea d-lui col. Just

Primul a ridicat paharul d. Ministru C. Pantazi pentru Fuehrerul Adolf Hitler. D-sa a remis apoi d-lui Colonel Just, din partea Majestăţii Sale Regelui Mihai I şi a d-lui Mareşal Antonescu decoraţia „Coroana României" în gradul de mare ofiţer.

D. General Speidel a închinat pentru Majestatea Sa Regele, pentru Conducător şi pentru armata română.

După aceasta a luat cuvântul d. General Mazarini, care a făcut elogiul sărbătoritului.

DISCURSUL D-LUI GENERAL MAZARINI

„Domnule Colonel,

Deşi nu aţi stat multă vreme în ţara noastră, aţi venit totuşi într'o epocă în care armata română a început o colaborare cu marea armată germană şi aţi putut să ne cunoaşteţi mai bine şi mai adânc.

In timp de un an de zile, noi am trăit laolaltă evenimente, care altădată nu se pot vedea nici în mai multe decenii.

Am colaborat cu armata Marelui Reich; o colaborare de instrucţie, o colaborare de organizare, o activitate înfrăţită în vederea unui mare act istoric: ofensiva contra celui mai puternic vecin şi a celui mai mare duşman, nu numai al nostru, dar şi al întregei Europe.

In toată această activitate noi n'am văzut şi n'am găsit în D-stră numai pe reprezentantul unei mari armate, dar şi pe un bun camarad şi un bun prieten.

Vă asigur, Domnule Colonel, că voi păstra cele mai frumoase amintiri de timpul petrecut împreună, în vremea în care armata noastră a avut fericirea de a lupta alături de un mare aliat, care ne-a dat un sprijin efectiv pentru cucerirea Basarabiei noastre. Această Basarabie reprezintă nu numai o provincie românească. Ea este poarta istorică rezemată aci pe Mare şi Carpaţi, pentru a închide drumul Rusiei spre Dunăre şi Balcani.

Cu ajutorul Germaniei această poartă a fost închisă pentru totdeauna.

Beau paharul în sănătatea armatei germane — a celei spendide armate — pe care aţi repezentat-o la noi — şi în sănătatea D-voastră.

RASPUNSUL SARBATORITULUI

D. colonel Just a spus următoarele cuvinte:

Excelenţă!

Domnilor generali!

Iubiţii mei camarazi români!

Vă mulţumesc, domnule general, pentru caldele cuvinte de adio, ce aţi avut bunăvoinţa a-mi adresa. Din cuvintele domniei-voastre am putut simţi că în acest an al activităţii mele ca ataşat militar mi-a fost cu putinţă a obţine recunoştinţe unanime. Aceasta m'a mişcat profund. In anul petrecut aci mi-am făcut mulţi prieteni în armata română şi regret pe de o parte că trebue atât de curând să părăsesc frumoasa şi ospitaliera Românie.

Anul petrecut în România îmi va rămâne pentru totdeauna de neuitat. A fost un an istoric de muncă extrem de grea, dar şi un an, în care s'a putut cunoaşte o armată şi conducătorii ei mai bine şi mai profund ca în timpuri normale de pace. Evenimentele dela douăzeci şi două Iunie încoace au adâncit şi înnobilat prietenia ce există între ambele noastre ţări. Dacă două popoare luptă umăr la umăr contra unui adversar atât de inversunat mai mult decât prietenia, camaraderia de arme leagă şi uneşte indisolubil. Am putut vedea mândrele trupe române în luptă şi victorie. Pretutindeni, unde pe câmpul de onoare am găsit trupele aliate române, am cunoscut eroi, care cu entuziasm luptă pentru liberarea patriei lor.

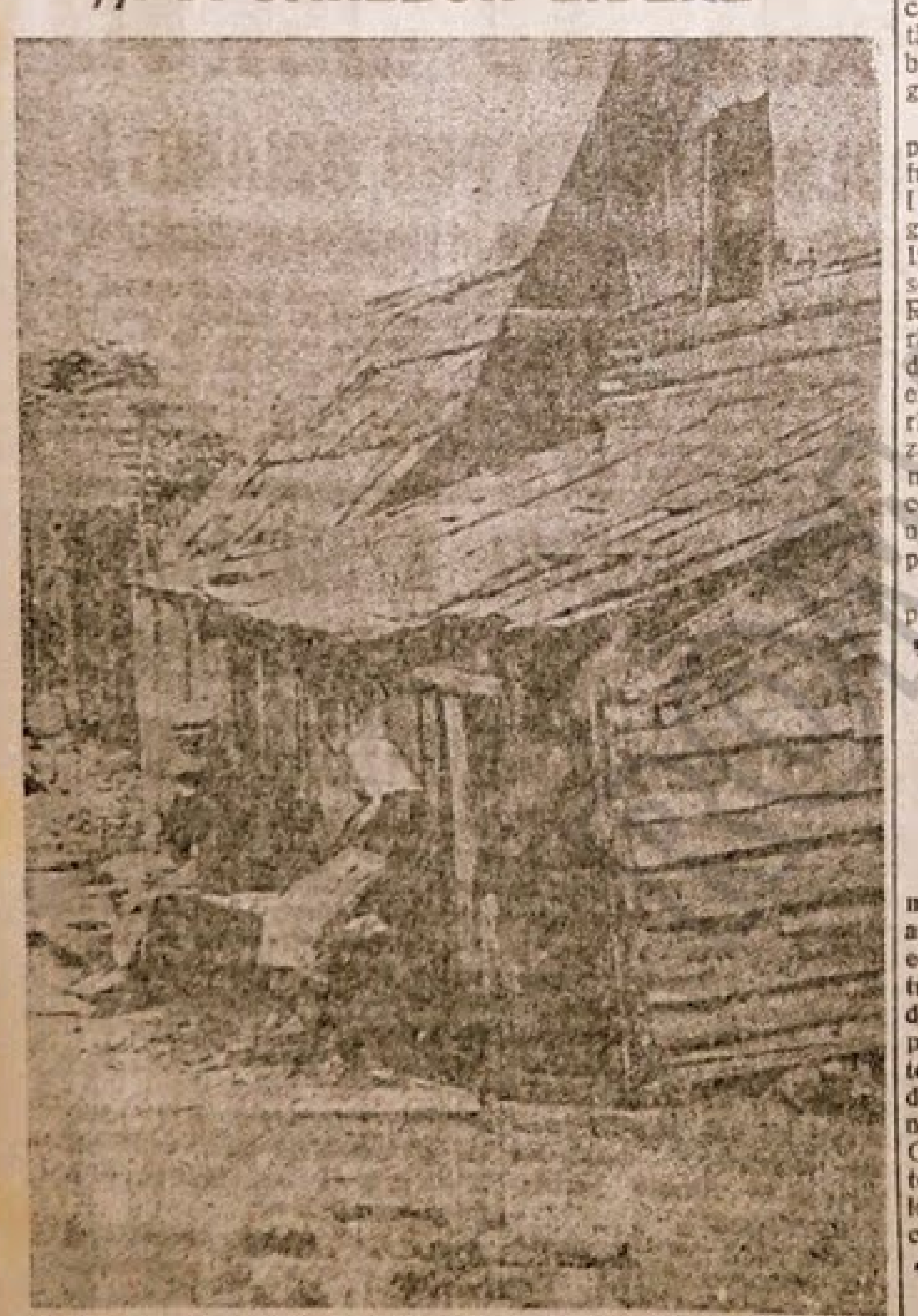
Acestei armate regale române, probate în lupte, îi doresc pentru sfârşitul războiului o victorie strălucită, care să facă granitele frumoasei-sei patrii astfel, încât în viitorul apropiat şi depărtat niciun inamic să nu mai poată cuteza a ataca această ţară minunată unită.

Iată cea mai sinceră a mea dorinţă la plecarea mea din România, ce mi-a devenit atât de dragă. Vă rog a vă uni cu glasul meu pentru Majestatea Sa Regele Mihai I al României, pentru domnul Conducător al Statului, Mareşal Antonescu şi pentru glorioasa armată română.

O atmosferă de profundă cordialitate a însufleţit această seară.

Reprezentanţii marei armate germane şi acei ai armatei române au afirmat aici, ca şi pe front, adevărul că sărbătorirea d. colonel Just că două popoare se înţeleg mult mai bine prin armatele lor combatante pentru aceiaşi cauză şi că această camaraderie de arme este cea mai sigură garanţie de stimă şi colaborare între naţiuni.

IATĂ CE PROMITE MAISKY „POPOARELOR LIBERE"

Ambasadorul Sovietelor la Londra, Maisky, a declarat într'un discurs ţinut în faţa microfonului englez, că în Ucraina se va decide soarta popoarelor libere. Toate popoarele libere ar trebui să ajute Uniunea Sovietelor, care se află *„într'o situaţie grea şi critică"*. Fotografia de sus ne arată ce libertate şi siguranţă oferă Uniunea Sovietelor acestor popoare. Barăci mizerabile de lemn, curţi murdare, oameni decăzuţi, acestea sunt libertatea şi civilizaţia, pe care Paradisul muncitorilor şi ţăranilor le-a dăruit supuşilor săi.

SITUAŢIA AGRICOLĂ

dela 28 Sept. — 4 Oct. 1941

Timpul s'a mai încălzit şi a fost frumos în toată ţara.

Arăturile şi semănăturile de toamnă s'au continuat cu intensitate, timpul fiind favorabil.

Culesul porumbului este în toi în regiunile de câmpie, iar în regiunile de deal s'a început pe alocuri.

O delegaţie română economică la Sofia

La Sofia a sosit delegaţia economică română, spre a duce tratative cu oficiile competente bulgare pentru executarea acordului încheiat în Aprilie la Bucureşti, privitor la reglementarea schimbului de mărfuri dintre cele două ţări.

Cum se obţin legitimaţiile dela Camerele de comerţ de către comercianţii de cereale

Ministerul Economiei Naţionale aduce la cunoştinţa comercianţilor de cereale că pentru obţinerea din partea Camerei de Comerţ cartea de legitimaţie pentru ei sau pentru reprezentanţii lor, spre a putea face cumpărări de cereale în oboare, se cere numai dovada înscrierei firmei la oricare Oficiu al Registrului Comerţului din ţară şi autorizaţia specială de a face comerţ de cereale eliberată de Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării, Oficiul central al cerealelor, neputându-se condiţiona eliberarea cărţii de legitimaţie de înfiinţarea unei sucursale în circumscripţia Camerei care administrează oborul.

Deasemenea se aduce la cunoştinţă că marii comercianţi de cereale pe piaţa internă sau pentru export, persoane fizice sau societăţi comerciale pot cumpăra cereale şi direct dela producători, iar nu numai dela primii colectori cum din eroare s'au interpretat de unele Camere de Comerţ dispoziţiunile articolului II al decretului ministerial No. 373 din 16 Iulie 1941, publicată în „Monitorul Oficial" din 17 Iulie a. c.

Bugetul direcţiei generale a Refacerii

Monitorul Oficial de eri publică următorul decret-lege pentru aprobarea bugetului Direcţiunii Generale a Refacerii pe 7 luni, din exercitiul 1941—942:

ART. 1. — Se aprobă bugetul Direcţiunii Generale a Refacerii, pe 7 luni, din exercitiul 1941-942, dela 1 Septembrie 1941 până la 31 Martie 1942, alcătuit la cifra totală de lei 60.128.400, atât la venituri cât şi la cheltueli, conform desvoltării pe articole menţionată la tabelele anexate ce fac parte integrantă din acest decret-lege.

ART. 2. — Prin derogare de la prevederile art. 29 şi 30 din Codul funcţionarilor publici Regele Mihai I şi dela prevederile decretului lege Nr. 3.264 din 26 Septembrie 1940, personalul bugetar aflat în serviciile Direcţiunii Generale a Refacerii va primi, pe lângă salariile şi accesoriile cuvenite, şi o indemnitate de activitate ori merite excepţionale, în legătură cu lucrările de refacere; această indemnizaţie va fi fixată prin deciziune de ministerul lucrărilor publice şi al comunicaţiilor şi este scutită de orice reţineri pentru impozite sau pensie.

ART. 3. — Prin derogare de la prevederile art. 8 din decretul-lege Nr. 3.123 din 13 Septembrie 1940, Direcţiunea Generală a Refacerii va putea angaja personal temporar pentru trebuinţele serviciului şi dintre pensionari.

ART. 4. — Posturile vacante prevăzute în bugetul alăturat se vor completa fie prin numiri, fie prin transferări, fără a se mai îndeplini formalitatea prevăzută de Codul funcţionarilor publici Regele Mihai I, referitoare la publicarea vacanţelor, dar cu obligaţiunea ca pentru numiri candidaţii să îndeplinească condiţiunile generale de admisibilitate şi condiţiunile speciale de admitere, prevăzute de art. 3—6 inclusiv şi 57 şi 75 din cod şi să depună un examen ori să treacă concursul în faţa unei comisiuni instituită ad-hoc prin deciziune de către ministrul lucrărilor publice şi al comunicaţiilor, care va fixa şi programul materiilor de examinat, pe baza avizului Comisiunii de propuneri pentru numiri, înaintări şi transferări a Direcţiunii Generale a Refacerii.

ART. 5. — Sumele rămase necheltuite până la sfârşitul exerciţiului bugetar din fondurile cu destinaţie specială se vor reporta asupra exerciţiului următor.

Intărirea raporturilor economice germano-turce

Pactul de amiciţie şi acordul comercial dintre Germania şi Turcia au deschis considerabile perspective economice. Din luna Aprilie a acestui an, Germania deţine iarăşi locul de frunte în exportul turcesc cu peste 35%. Ea primeşte între altele: tutun, migdale, piei de oaie şi de capră, curmale, paste oleaginoase, etc. Importul turcesc din Germania se cifra la peste 17% din totalul importului său, şi anume: locomotive, hârtie pentru ţigarete, celuloid şi celofibră. Posibilităţile excepţional de favorabile de complectare reciprocă a celor două economii, cari s'au valorificat până azi de mult în mod atât de strălucit şi cari urmează a fi promovate din nou, de acum înainte, în mod sistematic, lasă să se întrevadă o vertiginoasă ascensiune a acestor raporturi economice.

Promisiunile englezeşti în această privinţă, s'au dovedit a fi o colosală dezamăgire. Pe când Germania poate să livreze şi acum în plin război.

APEL

Theodor Socoliuc roagă pe cei reveniţi din Ucraina şi cari cunosc ceva despre fiul lui Mihail Socoliuc, concentrat de ruşi la 6 Iulie 1941 să-i comunice la adresa: Chişinău str. Mihail Eminescu Nr. 17.

Intâmplări din satele moldoveneşti ale Basarabiei

(Urmare din pagina I-a)

turnă şi apucând-o cu amândouă mâinile de ţeavă, unde'i trăsni lui Stalin o lovitură cu patul, atât de furioasă, că tabloul cel cât jumătate de perete, căzu la pământ cu pânza ruptă.

După care ostaşul român plecă în trebile lui.

Judecata Lui Dumnezeu. Judecata babei Goroşoaia. Aşa trece gloria... păgânilor! Stalin plânge... Baba Goroşoaia răpeşte pe Stalin! „Dumnezău ari scări di suit şi di coborit"

Baba Goroşoaia, care văzuse scena, se desprinse din prag şi păş, păş, veni la faţa locului.

Cam cernea de ploae şi era puţină mâzgă.

Nu face nimica. Baba Goroşoaia n'avea viaţă de păzit. Ea avea o răfuială...

Ajunsă lângă Stalin, îşi puse mâinile în şold a morală. Işi înălţă semeaţă trupul împuţinat şi afemat de ani. Pe chipu'i apăru jarul unui sarcasm.

Stalin, cu pieptul sfărâmat, sta trântit la pământ, la picioarele ei... Un trăsnet românesc îl doborîse! De data asta, ochi'i lui priveau, fără să vrea, drept în înaltul cerului. Acolo, unde sălăşlueşte Dreptul Judecător, Dumnezeul Lumilor şi al Veşniciei.

Dar păgânul nu se învrednicise să vadă chipul lui Dumnezeu. Deaceea, Sfântul Ilie avusese grije să-l acopere Slava de Sus printr'un plâns de nori, cari picurau lacrimi de mâhnire peste rătăcirea din Răsărit...

In colţurile ochilor lui Stalin, apărură două boabe de apă. Plângea...

Işi plângea soarta. Işi plângea nelegiuirile...

Baba Goroşoaia îşi dădu drumul focului:

„Undi ţâ'i puterea, Staline? Undi? Un an încheet ţâ'i bătut jioc di-o ţară di creştini. I'ăi ucis, i'ăi închis, i'ăi dus... Duşi-t'ei pi pustii! Ne'i stricat copchiii, n'ei furat fălcăli şi bajiocort fetili... Un an di zăli ţ'ăi făcut râs di ghieţăi preoţi, di bisărica lui Dumnezău, di Dumnezău... bătute-ar, Dumnezeu să te bată!

Amu, ţ-o trebuit să ti lupţi cu Dumnezău, satură-ti di luptat cu Dumnezău! Că Dumnezău ari scări di suit, da' şă di coborit...".

Şi, zicând acestea, s'aplecă puţin (nu'i trebuia mult!) şi înşfăcându-l pe Stalin, îl puse în spate şi-o luă înspre casă...

Accidentul Babei Gorosoaia şi a lui Stalin

Lumea privea cu uimire. Uimită mai mult de puterea Babei decât de curajul ei. Dar uimită, mai bine zis, de judecata lui Dumnezeu. Ce repede s'a prăbuşit atotputernicul Stalin! Cine ar fi crezut-o? Puterea, puterea lui Dumnezeu!

Şi, oamenii, înfioraţi de mânia cerească, îşi făceau cruce.

— Da' ce te-ai apucat, Mătuşă Mărioară?

— D'apoi c'âs vădană, şă bătrână, şă n'am nis di unili. Ii mi-o prindi bini câtiva prânzuri... L-oi pofti amu pi Stalin să-mi facă oleacă di foc. Atâta pomană s avă şă el pi see lumi...".

Şi bătrâna îşi văzu de drum. Da' ce mai drum! Numai cât să-l treacă şi gata!

Ploaia mai înteţise.

Baba Goroşoaia trecuse cu bine drumul şi da să păşească şănţuleţul, ce'i împrejmuia, în loc de gard. Dar la anii ei, era greu să ducă în cârcă coşcogeamite mătăhală de Ţar roşu...

Alunecă şi căzu...

Căzu pe spate. Căzu şi Stalin. Da' el căzu cu faţa în jos. Şi baba deasupra. După ce se odihni oleacă, Baba Goroşoaia prinse a râde şi sculându-se, i se adresă tovarăşului:

„Hai, Stalin Mamă, hai acasă! Că Baba ţi-o duşi la cald şă la ghini. Aişi ţi frig, şă-i ud, şă'i rău... Hai, scoal cu baba!

Ş', ostenindu-se baba, îl ridică pe Stalin în picioare, da' vorba'i că era doldora de noroi...

Baba Goroşoaia zâmbi:

„Amu, zise ea, nu ti mai cunoşti. Ai fi Dracu', şi fi Stalin, faşu' ti ţ'faţă"".

Şi, înhăţându-l de una din rame, începu a-l târî prin ploae şi noroi, până la prispa casei, unde îl aşeză cu „faţa" la drum, rezemat de părete.

Dădură buzna vecinii.

Unde'i, Ilenuţa mamă, amu Primăria?

„Am musafir" lămuri ea.

Apoi, aşezându-se pe pragul casei, s'adresă unei puştance:

— Ilenuţă mamă, fă ghini ş'arată babii undi primăria. Că baba'i bătrână, şă baba'i chioară. Baba nu vedi ghini!

— Ioti-o, ia, Mătuşă Mărioară! se minună fetiţa de atâta orbie. Şi-şi întinse degetul spre primăria de peste drum.

— Da' proastă mai eşti, Ilenuţă, hăi! sări baba de colo, poznaşă. D'apoi că deaşee ţ-o dat Dumnezău ochi tineri?

Iaca cole primăria! Aişi îi primăria!

Şi-şi arătă cocioaba...

Da' fetişoara sta săngheţe...

— Şi caţi aşa rău la mini, Ilenuţă mamă! Că baba nu'i nebună! Ia'n adut ghinişor aminti: nu'i primăria la poza lui Stalin? Apoi, ghini, iaca poza lui Stalin! Ii la mini amu poza lui Stalin. Aşa că de-amu'i la mine primăria...

AUTO-DA-FEUL LUI STALIN SUB PIROSTRIILE BABEI GOROŞOAIA...

Curând, ploaia încetă, norii se risipiră, iar pe seninul cerului, apăru zâmbind soarele. Soarele lui Dumnezeu şi al celor cari cred într'insul. Soarele Basarabiei. Soarele României...

De departe, s'auzea în bătătura fără gard a babei Goroşoaia, băcăituri de topor sărman, întrerupt, din când în când, de trosnituri sgomotoase şi vesele de lemn de brad...

C. Blănaru

PROBLEME DE ACTUALITATE

Trecerea la industria de război pune din când în când la ordinea zilei probleme a căror importanţă anticipează mult înainte până în timpurile postbelice, reclamând hotăriri de ordin politico-economic cu consecinţe din cele mai îndepărtate. Una din aceste probleme este şi cea dacă acele industrii cari au trebuit să creeze amenajări speciale pentru a putea înlocui materiile fabricate străine, vor putea beneficia după război de protecţia Statului pentru materialele fabricate de ei prin substituire altora.

Răspunsul la această întrebare nu poate fi dat din punct de vedere al economiei private. Fiindcă dacă toate investiţiunile necesitate de starea de război, ar urma să existe mai departe şi în timp de pace, s'ar eterniza puternica schimbare de structură ce rezultă din polarizarea tuturor forţelor în efortul pentru obţinerea victoriei decisive. Din această pricină în fond nu poate fi recunoscută în timp de pace un drept la a pretinde ocrotirea Statului pentru producţia desvoltată în timp de război. Din realizările în timpul războiului nu poate să rezulte un drept la rentă pentru viitor, cu atât mai mult cu cât asemenea amenajări, nu reprezintă — la lichidarea lor mai târzie — vreo influenţare a caracterului din timp de pace al întreprinderii.

Ce articole pot fi trimise ostaşilor pe front

Marele Stat Major, aduce la cunoştinţa publicului următoarele:

Persoanele dornice a expedia prin „Poşta Militară", colete ostaşilor de pe front, sunt încunoştiinţate că, în afară de îmbrăcăminte pentru iarnă, mai pot trimite şi articole de toaletă ca: săpun, apă de Colonia, pastă, periuţă de dinţi, pieptene, pe[illegible] Diană [illegible]

Se reaminteşte că este oprit a se trimite alimente.

Se recomandă ca pachetele să fie:

— bine ambalate;

— să aibă adresa scrisă în mod clar;

— să nu depăşească greutatea de 5 kgr.;

— să fie cât mai puţin volumi[illegible]

ULTIMA ORA

Armata bolşevică merge spre capitulare

ANKARA, 11 (Oriente). ZIARUL SOVIETIC „STEAUA ROŞIE", DUPA CE SCOATE IN RELIEF REZISTENŢA SOVIETICA, RECUNOAŞTE FAŢIŞ CA SITUAŢIA SOVIETELOR ESTE EXTREM DE GRAVA. DEASEMENI, ŞTIRI PRIMITE DIN MOSCOVA, CONFIRMA MAREA SCADERE DE MORAL SUFERITA DE SOVIETICI IN ULTIMELE ZILE.

SE PRECIZEAZA CHIAR IN UNELE CERCURI CA SE ANALIZEAZA DACA AR EXISTA VREO CALE SA SE AJUNGA LA PACE, FARA DE CARE INTR'UN TIMP MAI LUNG SAU MAI SCURT, SE VA PUNE ACUT PROBLEMA TOTALEI CAPITULARI.

Londra aşteaptă căderea Moscovei

STOCKHOLM, 11. (Oriente). — Se remarcă faptul că la Londra, propaganda britanică face salturi rapide spre a pregăti in pripă opinia publică engleză cu iminenta cădere a Moscovei.

Se scoate tot mai des in relief că prin pierderea capitalei sale, Rusia nu va renunţa la rezistenţă.

Rusia — se arată la Londra — posedă incă un imens potenţial de braţe omeneşti. „Acest potenţial omenesc, reunit cu potenţialul maşinilor americane, va mai putea opune o rezistenţă germanilor".

Nu se precizează totuşi la Londra, cum vor putea fi reunite practic cele două potenţiale in discuţie, deoarece fiecare in parte nu reprezintă in acest moment o valoare certă.

Conducătorii militari sovietici au căzut în disgraţie

BERLIN, 11. (ESS). — Din relatările numeroşilor prizonieri bolşevici, capturaţi in ultimele zile in spaţiul bătăliei de distrugere dela Wajsma, rezultă in mod unitar că conducătorii militari sovietici au căzut complect in disgraţie, din cauza uriaşelor pierderi ale unităţilor lor. Astfel un căpitan sovietic relatează că soldaţii armatei sovietice au primit instrucţii de a impuşca pe toţi ofiţerii şi comisarii cari se retrag la adăpost in timpul unui atac sau al unui bombardament de artilerie. Fiecare soldat care face uz intr'o asemenea imprejurare de arma sa, va fi avansat ofiţer. Intr'un alt sector au fost impuşcaţi doi comisari de către tovarăşii lor, fiindcă unităţile lor fuseseră aproape complect decimate.

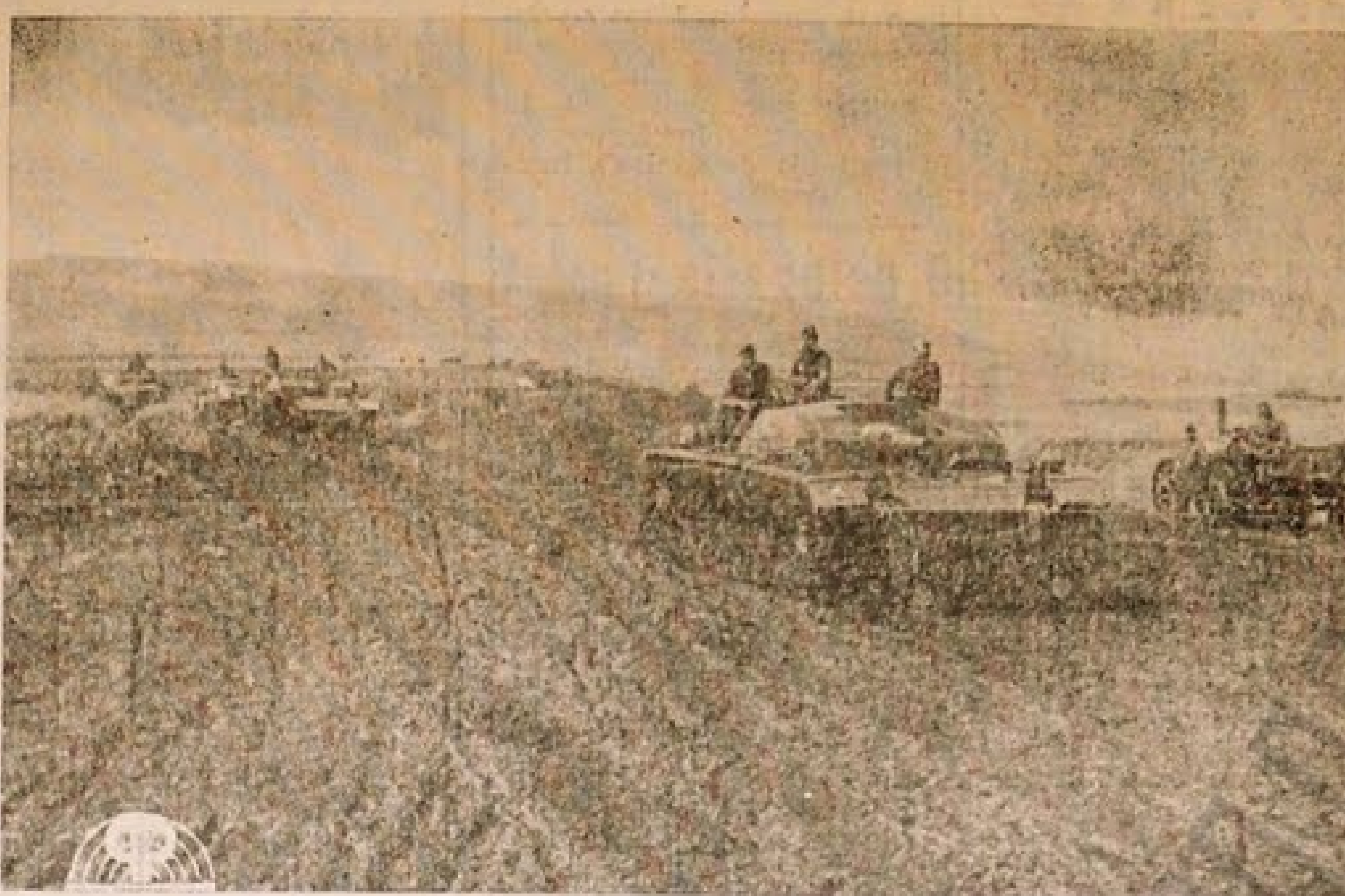
SOVIETELE NU MAI POT PRIMI NICI UN FEL DE AJUTOR

BERLIN, 11. — După cum relifează presa berlineză, in urma ultimei evoluţii a situaţiei din răsărit, s'a produs in intreaga structură a inmicilor Germaniei o asemenea răsturnare de convingeri, incât poate fi calificată ca efectul unui fenomen seismic de deplasare a terenului sau o intoarcere de 180 grade. Se va vedea in scurtă vreme, astfel se spune la Berlin, ce insemnează victoria Germaniei din Răsărit şi concomitent ce repercusiuni va avea asupra Angliei.

Cercurile germane acordă deosebit interes desbaterilor discuţiilor şi ingrijorărilor deosebit de nevropatice ale presei anglo-saxone, care se preocupă de faptul cum s'ar mai putea ajuta in vreun fel oarecare prin măsuri militare, armata sovietică nimicită. Berlinul are impresia că toate aceste desbateri din presa engleză de acest soi, urmăresc numai felul de a linişti starea de spirit proprie şi de a păstra formele exterioare, in sensul că astăzi toate cercurile răspunzătoare britanice işi dau perfect seama că orice ajutor acordat sovieticilor ar veni prea târziu la destinaţie. Dacă se vorbeşte in presa anglo-saxonă despre măsurile de descongestionare şi dacă vine in discuţie din nou Marea Mediterană, acest fapt se intâmplă, după cum opinează Berlinul, să fie exprimat intr'o manieră specifică diletanţilor, incât dintr'un inceput se pune un semn de intrebare seriozităţii acestor desbateri. Dacă cu acest prilej, a fost aruncată in discuţii şi problema tonajului, relifându-se insuficenţa tonajului lui pentru efectuarea unei reacţiuni temeinice, in acest caz, acest argument nu poate fi decât o nouă confirmare a pierderilor atât de grele suferite in bătălia din Atlantic, mărturisite nu cu plăcere.

„Voelkischer Beobachter" observă cu ironie că in momentul de faţă, Anglia incearcă să-şi creeze din Wjasma, din nou un fetiş, intocmai cum făcuse şi cu Smolenskul şi Kievul. Numai că la Londra se uită realitatea cea mai esenţială, după cum menţionează ziarul, că pe frontul răsăritean este vorba de „a fi sau a nu mai fi" care se aplică soartei armatelor sovietice, cari in totalitatea lor sunt mai puternice decât toate forţele combatante ale Angliei. O infăţişare identică a situaţiei se găseşte şi in comunicatele sovietice, subliniază „Voelkischer Beobachter". Sovieticii incearcă anume să spună că intreaga evoluţie a situaţiei militare din răsărit este o acţiune bine concepută şi executată de comandamentul sovietic şi că de altfel in orice caz, trebuie să se ştie că fiecare oraş şi fiecare casă a fost transformată in fortăreţe.

Se inţelege dela sine că şi la Moscova a fost lansat de potentaţii sovietici un apel, in care se relatează că oraşul trebuie apărat cu orice preţ, şi cu orice jertfe, exact in aceiaşi situaţie cum s'a intâmplat după cum se ştie, şi la Leningrad. Autorii unor astfel de grandilocvenţe vor fi bineinţeles, in absolută siguranţă, când soarta inexorabilă face să cadă Moscova. De altfel, după cum subliniază „Voelkischer Beobachter" incăodată, inamicul şi-a rupt şira spinării. Dacă mai e in stare să mai efectueze o rezistenţă in vreun fel oarecare, este o intrebare la care nimeni nu poate răspunde astăzi. Este absolut idiscutabil insă astăzi faptul că Moscova nu se poate aştepta de nicăiri la nici un ajutor din afară şi că infrângerea Moscovei este absolut inevitabilă, intocmai după cum şi pieirea bolşevismului devine o realitate intrinsecă.

Cu toate greutăţile terenului, carele de luptă inaintează mereu (P. P.)

Comunicatul german

NIMICIREA FORŢELOR sovietice incercuite in sectoarele Briansk şi Wiasma

BERLIN, 11 (Rador). — Dela cartierul general al Fuehrerului, inaltul comandament al forţelor armate germane comunică:

La nord de Marea Azov, nimicirea adversarului incercuit intr'un spaţiu foarte redus este pe sfârşite. Pe câmpul de luptă a fost găsit cadavrul unui comandant şef din armata 18-a sovietică.

Nimicirea forţelor incercuite in sectoarele Briansk şi Wiasma face progrese. Incercările disperate ale adversarului, de a străpunge incercuirea, a eşuat pretutindeni, fiind respinse de trupele germane.

Numărul prizonierilor şi cantitatea materialului capturat sunt mereu in creştere.

In faţa Leningradului, toate incercările adversarului de a scăpa din strânsoare au eşuat. In luptele care au durat trei zile, 28 de tancuri de tipul cel mai greu au fost distruse in sectorul unei singure divizii de infanterie.

Avioane de luptă au bombardat noaptea trecută instalaţiile militare importante din Moscova şi Leningrad cum şi căile ferate.

Intr'un port din insulele Feroe, un avion de luptă a scufundat in cursul zilei două vapoare de comerţ cu o deplasare de peste 2500 tone. Alte două vapoare au fost grav avariate.

In noaptea de 10 spre 11 Octombrie, avioane de luptă au bombardat un port important de pe coasta de est a Angliei şi instalaţiile portuare din nord-vestul insulei britanice.

RUSIA SOVIETICĂ RECUNOAŞTE CATASTROFALA PRĂBUŞIRE A FRONTULUI SĂU

Un comunicat special al postului de radio „Garda Veche"

HELSINKI, 10. (Tel. part.). — Ziarul „Helsinkin Sanomat" publică in numărul său de astăzi, următoarele:

„Se ştie că de câtăva vreme, când uriaşa infrângere a bolşevicilor la Kiew a inceput să dea de gândit comandamentului sovietic in sânul poporului din U. R. S. S. s'a format un curent puternic indreptat impotriva lui Stalin. Pornirea a fost iniţiată de către membrii dizidenţi ai partidului comunist rus cari formează ramura partizanilor lui Lenin, cunoscută sub numele de „Garda Veche". In fruntea acestei mişcări se află generalul-maior Morozov, un adversar neinduplecat al lui Stalin şi al lui Voroşilov, el dând primul semnal de luptă prin organizarea secretă a mai multor grupări „leniniste" şi prin răscoala organizată de acesta in Extremul Orient, la Habarovsk. Comandamentul general al „Frontului Leninist" a şi pus in funcţiune in ultimul timp o staţiune clandestină de radio-emisiune, sub numele de „Staraia Gwardia" („Garda Veche"), stabilindu-şi radio-emiţătoare la Habarovsk, Leningrad, Moscova, Harkov, Tbilissi (Caucaz) şi Novosibirsk. Prin emisiunile acestor posturi au putut fi cunoscute adevăratele faze ale operaţiunilor sovietice cât şi multe stări reale din Uniunea Sovietică.

După cum am anunţat intr'un număr trecut, unul din radio-emiţătoarele „Gărzii Vechi", utilizat de organizaţia „Frontului Leninist" din Harkow, şi-a incetat emisiunile acum 3 zile. Aseară, am putut constata că şi radio-emiţătorul organizaţiei „Frontului Leninist" dela Moscova, n'a mai răspuns la apelul postului de radio „Garda Veche".

In cadrul emisiunii de astă noapte, „Stara'a Gwardia" a transmis următorul comunicat special:

„Am avut dreptate când am afirmat intr'o emisiune din ultimele zile că armatele germane sunt in pragul cuceririi oraşului lui Lenin. Sunt de acum 7 zile, de când Leningradul este bombardat cu o violenţă şi cu un efect extraordinar. Dacă „generalisimul intre strategi", trădătorul Stalin, n'ar fi un idiot, ar inţelege că orice rezistenţă este complect zadarnică şi că orice incăpăţânare a lui de a rezista inseamnă să mergem direct la catastrofă.

In timp de cinci zile, armatele VII, VIII şi IX, au fost nimicite. Acum, trupele germane inaintează spre cucerirea altui punct de o covârşitoare importanţă strategică şi militară, Rostovul. Drumurile sunt pline de cadavre. Depozitele militare, bazele de aprovizionare, ca şi liniile de cale ferată, sunt distruse. Pierderile in material de război şi in oameni, sunt considerabile. După Krivoi-Rog şi Zaporojie, va cădea in mâinile germanilor şi Donbass-ul (Basinul Donetz-ului). Aceasta inseamnă că 70 % din industria noastră de război, a fost distrusă.

Trădătorii intereselor poporului sovietic aşteaptă ajutoare. Insă capitaliştii anglo-americani nu le vor trimite nimic şi Stalin işi va da seama cât de curând ce inseamnă promisiunile Londrei şi Washingtonului. După conferinţa ridicolă dela Moscova, englezii şi americanii au inceput să se răzgândească până şi in privinţa promisiunilor. Ziarul american „New-York Times" scrie că Germania desfăşoară o ofensivă de distrugere de proporţii **formidabile**. *Ziarul englez „The Times" constată că cu toată rezistenţa noastră, germanii inaintează pe tot frontul. Insăşi Churchill a fost silit să facă mărturisirea că Germania desfăşoară operaţiuni formidabile la Răsărit.*

Acum două zile, Lozovsky (şeful biuroului sovietic de informaţiuni. N. R.) a vorbit despre „marile victorii ale armatelor lui Budienny". Astăzi v'aţi convins pe deplin despre cele ce am susţinut noi că toate comunicatele lui Stalin sunt sfruntate minciuni.

Situaţia Leningradului este analoagă cu aceea din 1917. Salvarea lui nu poate fi decât incetarea războiului şi incheierea păcii. Strângeţi rândurile ca să putem dobori pe trădătorul Stalin şi pe toţi acoliţii lui. Daţi-i pe toţi dracului ca să putem salva ce se mai poate. Urmaţi directivele general - maiorului Morozov, preşedintele nostru".

In incheiere, ziarul arată că la Leningrad domneşte o panică de nedescris in sânul populaţiei, aşteptând cu groază desnodământul inevitabil al capitulării.

OFICIOSUL „PRAVDA" SCRIE CĂ MOMENTUL PRĂBUŞIRII SOVIETICE SE APROPIE

MADRID, 10 (Rador). — Corespondentul din Londra al ziarului „Ya" telegrafiază că ziarele engleze reproduc, toate fără excepţie, in articolele lor de fond de astăzi, apelul publicat de ziarul „Pravda" din Moscova, in care se atrage atenţia poporului sovietic că momentul prăbuşirii se apropie.

Corespondentul citează mai departe un articol din „Evening Standard", care scrie intre altele:

In Anglia, speranţele s'au spulberat aproape cu totul, iar incredere nu mai are nimeni. Pretutindeni se văd semnele amărăciunii şi ale decepţiei poporului englez, care asistă la prăbuşirea aliatului sovietic fără să poată da nici cel mai mic ajutor. Sfârşitul Uniunei Sovietice este aproape. Se spunea odată că la imensul spaţiu sovietic pierderile teritoriale n'au nici o insemnătate. Am voi astăzi să apărăm acest spaţiu, pas cu pas, dar e prea târziu.

MUTAREA AMBASADEI STATELOR UNITE DELA MOSCOVA LA STALINGRAD A FĂCUT ASUPRA ENGLEZILOR ŞI AMERICANILOR O IMPRESIE CATASTROFALĂ

In conferinţa de presă a Casei Albe in Washington, a fost pentru prima dată amintită retragerea ambasadei americane din Moscova şi mutarea ei la Stalingrad. Chiar dacă se ştie că de exemplu d. Churchill a prevăzut evenimentele şi că a avertizat din timp pe Roosevelt stabilind la rece politica anglo-americană faţă de Rusia e totuşi sigur că maselor largi ale populaţiei engleze şi nord-americane desfăşurarea evenimentelor le-a făcut o impresie catastrofală şi surprinzătoare.

SPIONII ŞI SABOTORII bulgari dela Varna au fost condamnaţi

SOFIA, 11 (Rador). — Corespondentul agenţiei D. N. B. comunică:

Curtea Marţială din Varna a pronunţat Vineri verdictul in procesul deschis impotriva lui Anton Prudkin şi complicilor săi, acuzaţi de spionaj şi sabotaj in folosul unei puteri străine, adică al Sovietelor.

Anton Prudkin şi un alt acuzat au fost condamnaţi la moarte, iar soţia lui Prudkin a fost condamnată la inchisoare pe viaţă.

Alţi trei acuzaţi au fost condamnaţi la pedepse variind intre 10 şi 15 ani inchisoare.

Doi acuzaţi au fost achitaţi.

Acuzarea a dovedit că cei condamnaţi s'au făcut vinovaţi de acţiuni menite să implice Bulgaria intr'un conflict cu o putere străină. In acest scop, acuzaţii au pus la cale acţiuni de sabotaj şi chiar atentate, fiind prinşi chiar asupra faptului.

PĂRĂSIND KIEWUL BOLŞEVICII AU PUS DINAMITĂ

Exploziile au provocat moartea a numeroase persoane civile

BERLIN, 11 (Rador). — In cursul lucrărilor de curăţire făcute la Kiev au fost descoperite noui incărcături explozive instalate de bolşevici inainte de plecarea lor.

Inainte de intrarea germanilor la Kiew numeroase asemenea incărcături au pricinuit explozii care au distrus nu numai edificii publice ci şi locuinţe şi au provocat moartea a numeroase persoane din populaţia civilă. Detaşamente speciale au distrus străzi intregi şi numeroase ziduri care ameninţau să se prăbuşească au trebuit să fie dărâmate.

RADIO MOSCOVA A DECLARAT: „PENTRU RUSIA SOVIETICĂ SE APROPIE ZILE INTUNECOASE"

STOCKHOLM, 10 (Tel. part.). — Ziarul „Stockholms Tidningen" scrie in legătură cu catastrofa sovietelor pe frontul de răsărit că gravitatea situaţiei Uniunii Sovietice este foarte vizibilă in ultimul comunicat al lui Lozovsky, care a spus că „este necesar să se mobilizeze acum intreaga naţiune pentru a se opune inaintării germane".

Pe de altă parte, scrie ziarul, comentatorul militar al postului de radio Moscova şi-a incheiat cronica spunând: „Pentru Rusia Sovietică se apropie zile intunecoase".

Concomitent, postul de radio Londra a recunoscut in cadrul cronicei evenimentelor internaţionale, declarând că „in sectorul central al frontului de Est situaţia se prezintă foarte serioasă. O luptă inspăimântătoare se dă in faţa Moscovei. Germanii inaintează din mai multe părţi dar cea mai importantă ofensivă se efectuiază in sectorul Wiazma şi in apropiere de oraşul Orel.

In continuare, radio-ul englez a spus că „ultimele ştiri sosite din Rusia arată că Moscova este serios ameninţată. La Wiazma se dau lupte grele, iar comunicatul sovietic anunţă evacuarea oraşului Orel".

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE AL MUNCII. Str. Sărindar No. 5-7-9